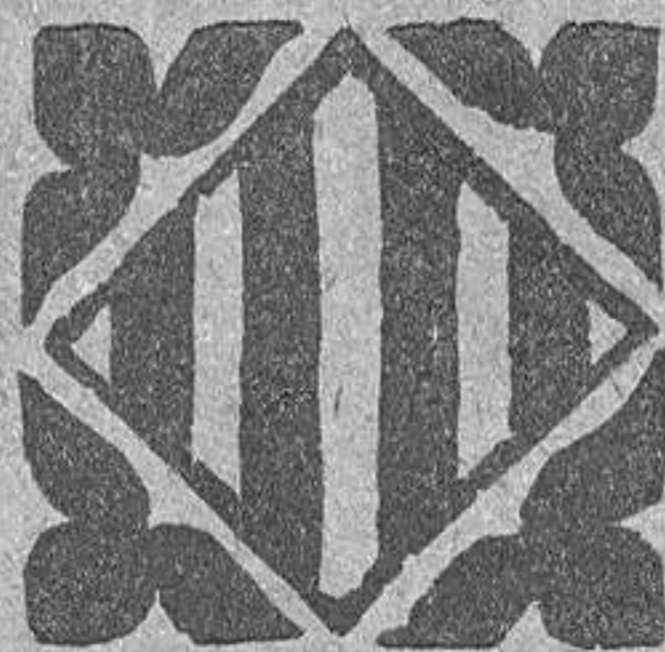

QUADERNS

D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS

Numero 1

Gener 1945

SUMARI

Grup d'Estudis Polítics

El gran problema del poder executiu

Humbert Torres

A propòsit d'unes declaracions dels
Catalans de Londres

Claudi Amella

La terra catalana : Figura de Catalunya

A. Rovira i Virgili

Liquidació de la guerra civil :

La qüestió de les responsabilitats

J. de Camps i Arboix

Les possibilitats constitucionals d'Espanya

Victor Hurtado

INFORMACIONS I COMENTARIS

Nota preliminar sobre l'economia espanyola

Ferran Cuito

- ◆ El comerç exterior d'Espanya
- ◆ Els pressupostos de l'Estat per a 1944
- ◆ Els anteriors pressupostos de l'Estat
- ◆ La subvenció que cobra Falange
- ◆ La circulació fiduciària espanyola
- ◆ Un exemple d'economia mal dirigida
- ◆ Subvenció de 500 milions a l'Ajuntament de Madrid
- ◆ Els Espanyols davant la imminència de llur retorn a la pàtria
- ◆ Eleccions a Espanya
- ◆ Unes declaracions del general Franco
- ◆ Franco-falange contra el mur
- ◆ L'Espanya germanitzada
- ◆ Un discurs de Mister Churchill

Preu : 30 Frs.

QUADERNS

REVISTA

del

GRUP D'ESTUDIS POLITICS

5, Boulevard Wilson, 5

PERPINYA

La revista **QUADERNS** pot adquirir-se a la
Librairie Espagnole - 10, Rue Gay Lussac - Tél. Danton 8135 - PARIS (V)

o també enviant l'import de 32 frs. per gir postal a
F. CUITO, Compte Chèques Postaux N°.....Perpignan

NOTA

PER NO DISPOSAR DELS ACCENTS GREU I AGUT SOBRE LES LLETRES
I, O, U, HEM DECIDIT SUBSTITUIR AQUESTS SIGNES ORTOGRAFICS PER L'AC-
CENT CIRCUMFLEX. ESPEREM QUE ELS NOSTRES LECTORS VOLDRAN EXCU-
SAR AQUESTA DIFICIENCIA OBLIGADA PER LES CIRCUMSTANCIES.

GRUP D'ESTUDIS POLITICS

A mesura que s'acosta la fi de la guerra, els medis responsables del món estudien i proposen solucions polítiques, econòmiques i socials, per tal de millor satisfer les necessitats complexes dels homes i dels pobles. Als homes, per a assegurar-los la llibertat individual i econòmica. Als pobles, per a assegurar-los la pau i el benestar.

En aquest moment crucial de la història, cal que els catalans ens posem al corrent dels moviments de l'opinió mundial i de les fórmules de tot ordre que es reconeixin, per a estudiar uns i altres, en interès de Catalunya.

La nostra condició d'exiliats, limita certament el radi de l'acció viable, però no fins al punt, que ens impedeixi els objectius següents: Establir contacte entre els catalans que s'interessin per aquest tema; acoblar materials d'estudi; estudiar en equip; publicar els treballs dels adherits, i, sobretot, crear una primera cèl·lula que, quan la normalitat política es reinstauri a casa nostra, pugui omplir un buit i pugui esdevenir instrument aprofitable, en aquella tasca de col·laboració que ha de refer la vida, pertorbada i desfeta, del nostre poble.

Un intent d'aquesta índole, està per damunt de totes les desorientacions i nerviosismes que les hores tèrboles comporten, i vol demostrar que, al marge de totes les divergències, hi ha un estol d'homes disposats, al menys en propòsit, d'aprofitar les lliçons de l'experiència.

Per a servir les indicades finalitats, constituïm el GRUP D'ESTUDIS POLITICS. A ell poden venir tots els qui, amb inquietud espiritual i decisió de treball, tinguin la pruija de laborar i col·laborar, sense faramalla ni estrèpit, però amb la vibració dels grans anhels. Amb aquesta disposició tots seran els benvinguts, pertanyin o no a alguna disciplina política; que la llibertat d'acció no s'aliena, ans pel contrari s'aferma, en compartir les tasques pròpies del GRUP D'ESTUDIS POLITICS.

Remarquem que aquest GRUP, no és ni vol substituir-se a cap partit polític; la nostra ambició és d'ésser útils, sense contra-partida, a Catalunya i als catalans, i aspirar d'esdevenir això: Una consciència.

* * *

Les ratlles anteriors serviren de base als iniciadors del GRUP, per a presentar el projecte a les persones que podien interessar-se per aquells estudis, i recaptar d'elles observacions i suggerències, que poguessin servir d'il·lustració i de guia.

L'acollida que tingué el propòsit, i la síntesi de les opinions recollides, portaren els iniciadors a donar forma concreta al primer fruit de treball col·lectiu. Aquest primer fruit és l'aparició de QUADERNS. Amb ell a les mans, en lloc de parlar en termes de futur, podem parlar d'un fet concret, sobre el qual es pot especular millor per a cercar-ne la millora.

El criteri que ha presidit la naixença d'aquest primer número de QUADERNS, és d'acollir tots els treballs sobre temes polítics, econòmics i socials — compresos en la denominació obreujada de polítics — que siguin un estudi, amb un contingut crític, tècnic o d'investigació, i dotats d'aquells requisits externs que són indispensables en treballs d'aquesta índole. Amb preferència seran millor estimats els que versin sobre qüestions concretes i actuals.

Amb aquesta norma com a regla de conducta, QUADERNS no hipotecarà en absolut la seva llibertat d'acció; si les circumstàncies ho aconsellen no deixarà de publicar, excepcionalment, aquells articles, que per llur qualitat, mereixin especial acollida.

En aquest primer número comencem la secció d'informació, a la qual es donarà progressiva importància, completada per la publicació dels documents que tinguin un major relleu.

Desitgem que els encoratjaments rebuts, les valuoses col·laboracions ofertes i la nostra entusiasta voluntat, facin del GRUP i de QUADERNS instruments aprofitables per a la Catalunya de l'esdevenidor.

EL GRAN PROBLEMA DEL PODER EXECUTIU

EL GOVERN DEMOCRATIC :

Diu Montesquieu que un poble és políticament lliure quan, segons la seva Constitució, ningú no pot abusar del poder. El poder tendeix naturalment a l'abús i per això ha d'estar limitat. Així, en una Constitució democràtica modèlica, l'abús del poder ha d'ésser impedit pel mateix poder. Tal és el principi establert. I perquè el poder pugui aturar el poder, cal que en l'Estat n'hi hagi varis. D'aquí la teoria dels tres poders : executiu, legislatiu i judicial, cada un controlant els altres.

En efecte, afegeix, si el qui fa les lleis al mateix temps les executa, no hi ha garantia per a la llibertat dels ciutadans, perquè pot fer lleis tiràniques per a després obrar tirànicament. En el nostre temps d'aqueix perill, els exemples abunden.

El legislatiu ha de poder oposar-se a l'executiu i traçar-li el seu cercle d'acció. Al seu torn, l'executiu ha de poder, pel seu dret de veto, impedir els acords despòtics del legislatiu. És així que el poder atura el poder, secret de les Constitucions lliures, el màxim exponent de les quals és la d'Amèrica del Nord, més encara que la d'Anglaterra. En efecte, així com en aquest darrer país qualsevol parlament és constituent i pot fer, si vol, sense consultar el poble, taula rasa de totes les institucions polítiques, als Estats Units, ni els tres poders reunits — President, Parlament i Tribunal Suprem — no poden alterar ni una ratlla de la Constitució sense el consentiment dels ciutadans. Pel que fa, doncs, al respecte del principi democràtic, la superioritat del sistema americà sobre l'anglès és manifesta.

GOVERN PARLAMENTARI :

El modèlic és l'Anglès, copiat per molts països : França, Itàlia, Bèlgica, Portugal, Espanya, etc. Situa al cap de l'Estat una persona en nom de la qual són fets tots els actes executius, que és irresponsable. No obra més que sota la responsabilitat dels Ministres per ell designats, és cert, però, en realitat, pels representants del poble en majoria al Parlament, **que són els veritables governants**, car si els Ministres no tenen la seva confiança han de dimitir. Com es veu, en règim de govern parlamentari, el poder legislatiu i el poder executiu **estan en la mateixa mà** : els parlamentaris. La confusió, doncs, és constant, puix que el legislatiu governa i l'executiu legisla. Per conèixer-lo més d'aprop, en la història del règim parlamentari francès trobarem nombrosos

exemples d'aqueixa constant col·lusió pertorbadora dels poders, però en citarem dos, només, per la seva significació. En 1922, Millerand, President de la República, es veié obligat a dimitir per anunciar el seu propòsit d'esdevenir un president actiu, abandonant el seu trist paper de testimoni. L'altre exemple el constitueix el cas Mac-Mahon, el qual, havent fet ús de la seva facultat constitucional de dissoldre la Cambra amb l'assentiment del Senat, de 1877 ençà no ha trobat imitadors i ningú més no ha repetit el gest, per considerar-lo com un cop d'Estat, encara que tal facultat, sigui reconeguda per la Constitució. Aqueixos dos exemples demostren que a França, el poder legislatiu no tolera les facultats constitucionals de l'executiu. Si ens hi fixem bé, i, sense prejudicis, anem al fons del problema, ens adonarem que tal sistema té encara com un regust de les monarquies absolutes, caracteritzades per l'acumulació dels poders.

El greu defecte del govern parlamentari és l'afebliment del poder executiu, les repercussions morals i socials del qual són molt grans. Com que és esclau de les Cambres, li costa de tenir una unitat de pensament, i, sobretot, una visió de llarga perspectiva dels problemes a resoldre, que és la cosa més necessària de totes. El Consell de Ministres no és més que un instrument de les Cambres legislatives, com un Comitè per elles designat, amb l'ajut del qual elles governen. Estaria bé si el control es limités a marcar les línies generals de la política, però es descendeix constantment a nimietats que desprestigien el sistema, intervenint-hi la política menuda i miserable. I si l'exercici del poder està constantment pertorbat per les intervencions de dotzenes de polítics que no reparen a cometre totes les indiscrecions possibles per tal de crebantar l'executiu i de posar en perill la seva vida, quina llibertat d'acció li resta ?

Se'n deriva aqueixa futilitat que converteix sovint la Cambra en una saia d'espectacles o en un camp de batalla, cosa poc compatible amb la seriositat que ha de revestir l'obra legislativa, la pertorbadora inestabilitat ministerial, les llargues crisis de difícil solució, la successió de governs al ritme d'un parell cada any, provocada sovint per obscurs complots de passadís en els quals les ambicions juguen un gran paper, o bé per incidents nimis immediatament explotats, constituint un obstacle evident per a qualsevol obra de govern, que ha de viure al dia, sense possibilitat d'una acció durable sobre els

problemes, car de la inestabilitat resulta la discontinuïtat, la ruptura en l'acció.

Diguin-ho, sinó els cent ministeris de la tercera República Francesa; i a Espanya, per a no recordar més que coses recents, la discussió parlamentària dels fets de Casas Viejas, en la qual malgrat la convicció unànime de la Cambra que el Govern Azana no tenia cap culpa en la repressió portada a cap per les forces d'ordre públic, certs sectors governamentals i fins els teòricament més respectuosos del principi d'autoritat, l'atacaren feroçment com si fos culpable, només perquè era al poder i feia nosa a la satisfacció d'ambicions polítiques.

Teòricament i pràcticament, doncs, el sistema de govern parlamentari ha demostrat la seva falla essencial que és la de costar-li de donar un poder executiu amb prou força, independència i estabilitat. I quan es pensa en la complexitat creixent de la vida quotidiana dels Estats moderns i en la urgència de les decisions a prendre, que exigeixen iniciatives ràpides i llibertat de moviment, la falla adquireix caràcters greus.

Hi ha, és cert, l'excepció d'Anglaterra i d'alguns petits pobles nord-europeus, on el govern parlamentari funciona bé. Però la mentalitat anglesa, la gran educació d'aquell poble en política i en tot, el joc net i el sentit de responsabilitat dels seus polítics, tota una tradició en suma, són coses úniques que no es troben en pobles meridionals. Quan s'ha arribat a la maduresa política d'Anglaterra, hom té la impressió que qualsevol cosa demo-liberal hi aniria bé.

Tal és el sistema de govern imposat a Catalunya per les Constituents de la República. Si una oportunitat se'ns ofereix un dia de donar a les nostres institucions polítiques la variant democràtica que ens sembli millor, cal, al nostre entendre, deixar la porta oberta, en reformar l'Estatut, perquè almenys puguem optar entre el govern parlamentari i el presidencialista; i ja ve marcada, pel que s'ha dit i pel que afegirem, la nostra preferència pel darrer.

SISTEMA REPRESENTATIU O PRESIDENCIALISTA :

Diu Bryce, el més autoritzat comentador de les institucions polítiques americanes, que quan els constitucionals americans de 1787 feren la constitució, sentaren els tres principis següents: **primer**, que la separació dels poders, portada al màxim, era el caràcter normal i natural de tot govern lliure; **segon**, que l'executiu havia d'estar ben delimitat en les seves atribucions, car del contrari podria esdevenir perillós per a la llibertat dels ciutadans; **tercer**, que per a controlar-lo calia, a més de circumscriure les seves funcions i poders, reduir a un període curt el seu mandat i suprimir-li tota possibilitat de coaccionar el poder legislatiu, i per aqueixa raó els Ministres, o Secretaris d'Estat, no poden pertànyer al Parlament. Així, les Cambres actuen amb independència. Per contra, el President, pel seu dret de veto, pot barrar el pas a una llei que no li sembli bona. Cada poder controla l'altre i el poble és l'àrbitre dels dos. La fórmula americana estableix el veritable equilibri entre l'executiu i el legislatiu, i l'únic que pot fer decantar la balança és el ciutadà, que diu sempre la darrera paraula en cas de crisi.

El problema de l'establiment d'un poder executiu estable i prou independent per a obrar, constitueix, en una democràcia, una immensa dificultat. Quan la constitució americana de 1789 fou aprovada, diu Bryce, que hi hagué homes tan significats com Hamilton i Madison que proposaren el nomenament d'un cap d'Estat per vida, sota reserva que podia ésser posat en acusació i destituït. La proposició no prosperà, però tothom es mostrà partidari de concen-

trar l'executiu en una sola persona, i l'experiència ha demostrat la bondat del sistema. A Amèrica, l'executiu és una entitat entera a mans del President, puix que si bé exerceix el poder amb el concurs dels Secretaris d'Estat, aquests no són els seus col·legues, ans bé els seus subordinats. Aqueix mecanisme excessivament sensible de retirar-se quan, en els Parlaments d'Europa, un ministre és posat en minoria, els Estats Units no el coneixen. Cap de les dues Cambres no pot enderrocar un ministeri. És que no hi ha un ministeri sinó un simple Comitè de Directors Generals, o Secretaris d'Estat, que no tenen res a fer a les Cambres, de les quals no depenen, sinó del President. La única al·lusió de la Constitució americana als consellers del President és la continguda en el poder atribuït a aquest darrer « de requerir l'opinió dels principals funcionaris de cada un dels departaments » que és el Secretari d'Estat respectiu.

El President americà té més autoritat que un rei constitucional. Elegit per la nació sencera, per un col·legi electoral distint que el del Parlament, els seus poders no depenen del bon voler d'una majoria parlamentària. Així com un rei o un President de la República tenen, en el govern parlamentari, un primer ministre que depèn de les Cambres i els eclipsa fins a fer-ne una figura grisa, a Amèrica el President és per ell sol, i és considerat com a representant del poder amb el mateix títol que els membres de les Cambres legislatives. Tant com ells, l'opinió pública governa per ell, i per això és una figura tan popular.

La institució presidencialista americana assegura la continuïtat de la política executiva almenys per tot el període presidencial, en lloc de deixar el govern a mercè de majories oscil·lants en Assemblees fàcilment excitables. El President, lluny d'ésser una roda gairebé inútil en el mecanisme governamental, com a França, pot tenir i ha de tenir una política, no pas personal o de partit, ans nacional, representativa dels interessos durables. Per això té el temps necessari i pot triar els seus col·laboradors en forma molt diferent d'allò que passa en el sistema del govern parlamentari. Quin contrast més revelador entre la facilitat i la tranquil·litat amb què el President americà constitueix el seu equip de col·laboradors, sense tenir en compte més que la capacitat i la solvència de les persones, que podran dirigir llarg temps un ram de l'administració amb possibilitats de fer una obra eficaç, i les crisis laborioses en règim parlamentari en les quals les qüestions de dosificació de forces i d'interès de partit primeren sobre les d'importància nacional! Als Estats Units d'Amèrica, els hàbils, els intrigants i els maniobrers deslleials tenen moltes més dificultats d'actuar en les esferes del govern. Caldria que el propi President es corrompés, i això no ha estat sospitat a Nord Amèrica més que una vegada, i la simple sospita bastà per a depositar el President, que dimití.

També als Estats Units el President és designat per un partit polític. A primera impressió això sembla un mal, però, com podria ésser d'altra manera si els partits polítics són els únics que canalitzen els corrents d'opinió? Però l'experiència americana, de segle i mig de durada, demostra que el President, un cop elegit, es situa per fora i per sobre dels partits polítics, en allò que tenen de clan. És clar que la batalla es lliura sobre el terreny dels partits, però és evident que l'esperit de partit resta molt aminorat, i que, en definitiva, les idees polítiques i les condicions personals del candidat a la presidència juguen un paper preponderant. Així, sense ésser absolutament independent de la política de partit, al President li és possible de no ésser un instrument seu. Molt hi hauria a dir sobre això, a començar que els funcionaris, civils i militars, són completament inde-

pendents dels partits, sense preocupar-se de qui mana, perquè no en mana cap, i així no serveixen mai la política, en el sentit vulgar del mot. En règim parlamentari, el govern controla tots els afers. En canvi a Amèrica, per la independència amb què actuen els poders, no hi ha mai un partit que tingui tot el poder a la seva mà. No hi ha un « Partit al Govern » tal com passa en el Ministeri parlamentari.

L'autoritat del President ve directament del poble, no de les Cambres, de les quals no pot ésser membre, ni tampoc els Secretaris d'Estat. La constitució vol que sigui una garantia de protecció dels drets individuals contra el poder legislatiu i per això està armat del dret de veto i pot signar o no una llei quan li és sotmesa a aprovació. En el darrer cas, serà llei si les Cambres l'adopten de nou amb una majoria dels 2/3 en cadascuna. Això sembla antidemocràtic, però no ho és, car el President, per ésser elegit per 40 o 50 milions de ciutadans, pesa igual, electoralment parlant, que tots els Diputats i Senadors junts, cadascun dels quals ho ha estat sols per uns milers. El veto, del qual és fa un ús discret, ha donat bons resultats, car la balança es manté en perfecte equilibri entre els dos poders. El President és molt menys sensible a les influències morboses vingudes de fora, i l'experiència ha demostrat que el veto presidencial és un fre poderós a la tendència a cedir a les ambicions malsanes, a precipitacions i a manca de reflexió o bé a preocupacions de caràcter electoral. Però, per a exercir el dret de veto ha de tenir la impressió que l'opinió l'acompanya, i el deure del President és d'examinar a consciència i amb independència totes les lleis que li són sotmeses sense pensar a cobrir-se darrera els representants del poble o bé a sacrificar-los la seva opinió personal.

Al nostre entendre, la constitució americana és la més democràtica de totes, en quant a fer impossible l'abús de poder. Cada un d'ells controla l'altra, i el poble, finalment, té a les seves mans la balança contra els seus propis representants, per eleccions cada dos anys. Cada any el President oposa el veto a algunes lleis votades pel Parlament, i també cada any el Tribunal Suprem anul·la, per inconstitucionals, lleis votades pel Parlament i sancionades pel President, com la cosa més natural i sense protesta de ningú. Com es veu, el mecanisme és perfecte. La Constitució americana permet al Parlament de depositar un President quan es mostra inferior al seu càrrec. Acusa la Cambra de Representants (Diputats) i jutja el Senat, presidit pel qui ho és del Tribunal Suprem. Una majoria dels 2/3 és necessària per a condemnar-lo. Només Johnson ha estat acusat, però no condemnat.

En una Constitució hi ha d'haver rigor en els principis i elasticitat en els detalls. Així passa en la constitució americana. Creada fa 154 anys per a una comunitat de quatre milions d'habitants, serveix encara, amb poques afegidures, per a un poble de 140 milions. Durant aqueix temps, el país ha passat per moments tant difícils com les guerres d'independència i de secessió, les de 1914-18 i l'actual, i la constitució s'ha mostrat un instrument apte en tots moments, contrastant amb els constants canvis constitucionals de gran part dels pobles d'Europa. Qui podria demanar una més decisiva demostració experimental de la bondat del sistema?

La Constitució americana és poca cosa: l'estrictament necessari per a crear el fet federal. No té més enllà de vint-i-quatre articles. És una pedra angular, no un edifici complet. L'important és la constitució de cada Estat. Aqueixes són el veritable edifici. L'altra només el coronament. Tant és així que un ciutadà nordamericà pot passar tota la vida sense necessitat d'invocar les lleis federals. Són les

Constitucions dels Estats les que creen els poders de Govern, el dret, o sigui tota la màquina política o administrativa.

PENSANT A CATALUNYA :

Fervents demòcrates, no dubtem gens a aconsellar l'adopció del sistema de govern representatiu o presidencialista quan el moment de la reforma de l'Estat arribi, car estem convençuts que és el menys imperfecte, i el que, un dia o altre, adoptaran tots els pobles que estimin verament la llibertat.

Ben entès, no es tractaria d'una còpia pura i simple, ans d'implantar el sistema en allò que té d'essencial. Cada poble és diferent, i a Amèrica van bé coses que potser no hi anirien entre nosaltres. No ens detindrem en el comentari de les que creiem imperfeccions del mètode americà, perquè ara no n'és l'hora, i no ha estat el nostre propòsit en el present moment. Indicarem només, com a exemple d'aqueixes imperfeccions, la manca de connexió entre els poders legislatiu i executiu, que gairebé no tenen més que relacions epistolars. Autonomia dels poders, que cada un es mogui bé dins la seva esfera sense fer nosa a les atribucions de l'altre, està bé; però és necessària una correlació entre les funcions, tal com passa en l'organisme humà, que no podria viure sense el joc normal de coordinació entre elles. Cal un concert entre els poders, i la convenció de Filadèlfia, en la seva voluntat de separar-los, arribà a fer-ne poders paral·lels però no convergents, de manera que més que autònoms són insolidaris.

Ja per evolució, i com a fruit de l'experiència, als Estats Units es tendeix cada dia més que el President sigui, a la vegada que el cap de l'Administració, l'inspirador de la legislació, l'home que prengui la iniciativa de les lleis reclamades per l'opinió pública, perquè ningú com ell coneix les veritables necessitats de govern. Wilson i Teodor Roosevelt anaven en persona a les Cambres a llegir els missatges i els glossaven en discursos. Wilson i Taft eren partidaris que el President i els seus consellers poguessin assistir a les sessions de les Cambres a fi d'ésser escoltats en la discussió de les lleis i per a defensar-se de certes crítiques, amb el desig que l'executiu i el legislatiu col·laboressin més activament. Això no seria el sistema parlamentari, tal com és practica a Europa, ans una transacció.

L'altra cosa que no ens plauria de veure aplicada a Catalunya, és la forma d'elegir el President, i, més concretament, el seu col·legi electoral. És evident que la designació directa per sufragi universal del primer Magistrat de l'Estat, pot constituir, especialment en pobles passionals com els llatins, una sobreexcitació perillosa i desvetllar excessivament l'ambició de candidats sense altres qualitats que les que afalaguen els ignorants. A més, el President, en lloc d'ésser el representant suprem de la Nació, només ho seria de la fracció que l'hauria portat al poder. D'altra banda, deixar-ho a mans de les Cambres és subordinar completament l'òrgan executiu al legislatiu, amb tots els inconvenients que ja hem fet presents. És per aqueixes raons que s'adoptà el sistema de la doble elecció.

A Amèrica del Nord, cada Estat elegeix un nombre d'electors presidencials proporcionals a la seva població. Cada elector vota la llista completa, triant la del partit que li simpatitza més. Així, tota la llista triomfa o s'ensorra. Aqueixos 600 electors presidencials semblen reduïts al paper de marionetes dels partits, l'opinió dels quals expressen, però és evident que perquè creguin, cal proposar-los figures de valor, i són susceptibles de menys d'apassionament que el ciutadà anònim.

Ara bé, tots sabem, a través de les informacions de premsa o pels llibres, quina cosa és de trepidant, de passió desfermada, de fabulosa despesa de dòlars (alguns milions) una campanya presidencial americana. No ens pot passar per alt tampoc el fet que durant a la vora d'un any, un sobre quatre, posa en agitació tot el país i gairebé paralitza uns mesos l'administració. Quedi això per a l'especial mentalitat del país del dòlar, però no ho copiem. Qui, sinó els milionaris, podria acudir a la lluita? Qui no veu la situació d'inferioritat en què es trobarien els partits populars i el perill que correrien d'haver d'acceptar immorals aportacions econòmiques que lligarien la seva independència? No ens costarà gaire de fer les coses amb més mesura, amb menys d'estrèpit, tot i restant esclaus del principi, i, fins gosaríem dir, més prop que a Amèrica de la democràcia directa.

El nostre parer és que el col·legi electoral del President estigués constituït pels Consellers municipals de Catalunya. Fills del sufragi universal directe, són, sens dubte, una selecció local, coneixedors de les necessitats del país, iniciats en les responsabilitats dels actes de govern, animats d'un ideal. Així, quan els respectius pobles els elegirien, ja els encomanarien l'altra missió de triar, demà, el més alt magistrat de la Nació, l'elecció del qual hauria de fer-se pocs dies després d'una renovació parcial dels Ajuntaments, a fi de recollir, encara viva i calenta, l'opinió popular. Cada municipi aportaria a l'elecció presidencial un nombre de vots proporcional al seu cens electoral, vots que serien dividits entre els consellers municipals. El vot de cada un dels cinc consellers municipals d'un poble de cent electors valdria per vint, i el de cada un dels vint-i-cinc consellers d'una població de vint mil electors, per vuit cents. En un dia donat, cada Ajuntament es reuniria en sessió especial per a l'elecció del President, controlada per un interventor de cada candidat. Sense agitació de cap mena, en un parell d'hores, l'elecció seria feta. La campanya electoral restaria reduïda a dos o tres grans discursos dels candidats, a manifestos dels partits i de les forces que els patrocinessin, a campanyes de premsa. Ben poques mils pessetes serien suficients a cada partit. A més, si 600 electors presidencials poden representar, als Estats Units, cinquanta milions d'electors, amb més dret representarien el milió escàs d'electors catalans els seus deu mil consellers municipals. Hi hauria encara un avantatge sobre el sistema americà; que mentre allí el col·legi electoral que designa el President és dissolt un cop acomplerta la seva missió, i així es troba deslligat de tots els llaços envers els seus electors, en el procediment que proposem el col·legi electoral seria permanent. Aqueix col·legi electoral podria, cas de reunir el quorum fixat per la llei, acusar el President davant el Parlament, que jutjaria, presidit pel qui ho fos del Tribunal de Cassació.

Havent exposat el nostre pensament a algunes persones de gran competència en aqueixes matèries, diverses observacions han estat formulades. Anem a sintetitzar-les i a contestar-les, tot agraint-les, perquè no ens mou altre desig que atançar-nos en el possible a la perfecció.

Se'ns ha fet observar que, segons la llei municipal catalana, els Ajuntaments es renoven parcialment i no pas totalment, cada dos anys. En resultaria, doncs, que el cinquanta per cent dels electors presidencials haurien estat designats dos anys abans i, per tant, podrien no expressar fidelment la voluntat popular en aquell moment. L'observació és oportuna, però té una importància molt relativa, car tots sabem que hi ha una evident estabilitat en la significació política dels municipis, una constant en l'opinió en allò que es refereix a las línies generals de la política,

que, en l'espai de dos anys, rares vegades canvia, o canvia poc. Això és excepcional, i les excepcions confirmen la regla. La part de possible inexactitud de la fórmula proposada seria tan petita que, comparada amb els seus evidents avantatges — fugir de l'apassionament d'una elecció de primer grau, simplicitat, evident selecció dels electors presidencials, economia — no caldria tenir-la en compte. La fórmula podria no equivaler a una exactitud matemàtica, però, pràcticament, s'hi assemblaria molt.

A algú li ha semblat que el sistema que proposem constituïria una prima per a la ciutat de Barcelona, si es té en compte que, amb els 350.000 electors que deu tenir, cada un dels cinquanta Consellers del seu Ajuntament tindria set mil vots. La resposta és fàcil. En una fórmula rigorosament proporcional no hi ha, per definició, prima per a ningú. No té Barcelona més de la tercera part de la població de Catalunya? Doncs, si la té, ha de pesar a proporció en l'elecció presidencial. Més aviat diríem que Barcelona està en dèficit, puix que si demogràficament és un poc més del terç de la població catalana, espiritualment i econòmicament és més de la meitat, i això no influiria en l'elecció.

Altres han fet present un possible perill: que donada la concentració dels vots de la ciutat de Barcelona en cinquanta electors presidencials, hi hauria el de «cuinar-ne» algun. No negarem que, en algun cas individual, tal perill fos possible, però no tant ni tan important com a primera impressió podria semblar. En una elecció com aqueixa, en la qual s'expressaria en vots la voluntat d'un milió aproximat d'electors, què podria significar l'eventual i inconfessable «adquisició» de set, catorce o vint-i-un mil sufragis? Ben poca cosa. Caldria esmerçar sumes importants per a obtenir resultats que valguessin la pena. Hem de creure, d'altra banda, que la voluntat d'uns homes de situació social generalment folgada, gelosos del seu nom, animats d'un ideal que estimen i al qual volen servir, no es torceria per una temptació semblant. Amb tot, si es volien extreure les precaucions, hi hauria un remei senzill i radical: que el vot fos públic, mesura que, per topiar amb arrelats prejudicis, pot semblar atrevida, però que per la seva eficàcia constituïria una garantia de moralitat en l'elecció presidencial.

Finalment, a un polític molt perspicaç se li ha acudit el dubte següent: què passaria si no hi hagués sincronització entre la política del President i la de la majoria parlamentària? Com es resoldria el conflicte? No es paralitzaria l'administració dels afers públics? Analitzem el dubte del nostre amic perquè planteja un dels problemes més interessants que el govern representatiu pot oferir.

Esquemàticament, els conflictes poden ésser de tres ordres. Uns poden venir sobre les atribucions i els poders respectius de l'Executiu i del Legislatiu, que els americans han resolt encarregant al Tribunal Suprem la interpretació del text constitucional, i que, per analogia, nosaltres portaríem al Tribunal de Cassació. Altres poden originar-se del fet que lleis que significuessin canvis molt importants en la vida del país fossin proposades per un del dos poders tot i sabent que no serien viables per l'oposició de l'altre. Això ha passat repetides vegades als Estats Units sense promoure cap conflicte, car en tals circumstàncies la solució s'ajorna fins a expiració del mandat de les Cambres o del President, i aleshores el poble decideix. Aqueix mètode, diu Garner, és lent i resultaria insuficient en moments de crisi, que se salven per altres procediments (plens poders al President, com ara a Roosevelt, o a Lincoln durant la guerra de secessió), però que en circumstàncies normals els americans no troben que sigui un mal, sinó al contrari, una garantia contra possibles precipita-

cions. Tots els altres conflictes que la manca de sincronisme pot ocasionar manquen d'importància i es resolen per transacció.

Tals són, en resum, les observacions formulades. Com s'haurà observat, totes elles, llevat de la darrera, es refereixen a coses de detall, d'importància secundària, i ens és grat de manifestar que no se n'ha fet ni una a la qüestió de fons, al sistema del govern representatiu en ell mateix, tant és clar que encarna millor i més còmodament que cap altra solució democràtica el principi bàsic de la separació dels poders, garantia de les llibertats individuals i públiques contra tot possible abús.

Havem exposat la nostra preferència per una designació del President de Catalunya i per un col·legi electoral de segon grau constituït pels consellers municipals. En el desig, però, d'ésser imparcials, direm unes paraules sobre l'altra solució possible: l'elecció directa del President per poble, ja sigui per vot de cada ciutadà, ja sigui per mitjà d'«electors presidencials», designats expressament per sufragi universal.

Ja hem fet esment dels seus defectes i perills, sobre els quals no insistirem. Malgrat tot, alguns en són partidaris, perquè els sembla que representa «una crida solemne i periòdica a la Nació», permetent-li d'examinar els problemes, la manera com han estat conduïts els afers, obligant cada ciutadà a pronunciar-se a favor d'una o altra política o indicant la conducta a seguir. Però tot això és igualment possible en la fórmula per nosaltres proposada, sense l'agitació, el cost material i l'apassionament que una elecció directa ha de produir. Si aqueixa solució prevalgués, cosa que no creiem convenient, podrien atenuar-se els seus inconvenients procurant que l'elecció directa del President coincidís amb unes eleccions municipals. Els ciutadans emetrien el seu doble vot en un sol dia. El sistema de doble o múltiple elecció és nou entre nosaltres, però a Amèrica no, puix que cada any, entre les eleccions per a les Cambres Federals, les de l'Estat respectiu, les del Governador de l'Estat, les dels districtes, les dels Ajuntaments, les dels funcionaris locals i moltes altres encara, tot ciutadà americà afegeix a les urnes algunes vegades per a diverses eleccions en una mateixa convocatòria.

Humbert TORRES.

APENDIX

DISPOSICIONS DE LA CONSTITUCIO DELS ESTATS UNITS REFERENTS AL PODER EXECUTIU

Article 1.

SECCIO 6. — Cap persona ocupant un càrrec sota la protecció dels Estats Units no podrà formar part de l'una o de l'altra Cambra, mentre conservi aqueix càrrec (1).

SECCIO 7. — Tota llei que no haurà estat retornada pel President en els deu dies següents a la presentació, que li haurà estat feta, tindrà força de llei com si l'hagués signada a menys que el Congrés,

ajornant-se, n'impedeixi el retorn, en quin cas la llei no és vàlida.

Tot ordre, tota resolució, tot vot, que necessiti el concurs del Senat o de la Cambra de Representants serà presentada al President dels Estats Units, i, abans d'esdevenir executiva, haurà d'ésser aprovada per ell i si és rebutjada, haurà d'ésser aprovada pels dos terços del Senat i de la Cambra de Representants, segons les regles establertes pel cos d'una llei.

Article 2.

SECCIO PRIMERA. — El poder executiu serà confiat a un President dels Estats Units d'Amèrica. La durada de les seves funcions serà de quatre anys, així com la del Vice-President, i tot dos seran elegits de la manera següent :

Cada Estat nomenarà, segons les regles a fixar per la legislatura, un nombre d'electors igual al nombre total dels Senadors i dels Representants (Diputats) als quals aqueix Estat tingui dret en el Congrés : però cap Senador, cap Representant ni cap persona que ocupi un lloc de confiança o que acompleixi una funció retribuïda pels Estats Units, no podran ésser escollits com a electors.

El Congrés fixarà l'època de les eleccions, que haurà d'ésser la mateixa en tots els Estats.

Per a ésser candidat a la Presidència s'ha de tenir trenta-cinc anys almenys i se n'ha de portar com a mínim quinze de residència en els Estats Units.

El President rebrà una indemnització que no podrà ésser augmentada ni disminuïda durant el seu mandat. No podrà ocupar cap més càrrec ni percebre cap més sou. Prestarà jurament o promesa de defensar la Constitució.

SECCIO 2. — El President serà el cap suprem de les forces armades de la Federació i de les milícies dels diversos Estats quan siguin cridades al servei dels Estats Units.

Podrà requerir l'opinió escrita del principal funcionari de cada Departament executiu (1) en referència al servei respectiu.

Tindrà el dret de suspensió, de commutació o de gràcia per als delictes contra els Estats Units, excepte si es troba acusat.

Amb el consentiment del Senat, i per majoria dels dos terços dels presents, podrà concloure tractats, nomenar ambaixadors i altres ministres públics, els còsols, els Jutges del Tribunal Suprem i tots els altres funcionaris dels Estats Units.

Podrà interinament proveir les vacants que es produeixin en l'administració entre les dues sessions del Senat.

SECCIO 3. — El President informarà el Congrés de tant en tant sobre l'Estat de la Unió, cridant-li l'atenció sobre les mesures a prendre.

En circumstàncies greus pot reunir urgentment les dues Cambres per a fins concrets.

Vetllarà per l'execució de les lleis.

SECCIO 4. — El President, el Vice-President i tots els funcionaris civils dels Estats Units poden ésser revocats de les seves funcions per acusació seguida de condemna per traïció, concussió o altres delictes o crims greus.

(1) El President i els Secretaris d'Estat, entre altres.

(1) Secretaris d'Estat.

A PROPOSIT D'UNES DECLARACIONS DELS CATALANS DE LONDRES

Les « Declaracions del Consell Nacional de Catalunya », de Londres, han produït en el món català exiliat una gran impressió. Que hom en sigui partidari o no, tothom està conforme a creure que elles poden tenir conseqüències per a la política catalana. « QUADERNS » que ho veu així mateix, ha cregut que devia oferir les seves pàgines als polítics que volguessin comentar-les, amb el fi de cercar l'entesa entre la solució que ve de Londres i la que ací és generalment acceptada i no pas amb el d'entaular polèmiques vanes. Així ha demanat l'opinió al seu col·laborador Claudi Ametlla, que l'exposa en l'article present. Així mateix la demana a tots aquells altres dirigents que puguin donar-la, siguin favorables o no al document en qüestió. « QUADERNS » es farà un honor a publicar-les entenent que contrastar els parers serenament raonats no pot fer més que clarificar la política i que això serà sempre un bé per a tots.

PLUJA DE MANIFESTOS

La caiguda de la fulla ha coincidit enguany amb una pluja d'altres fulles, impreses aquestes, amb els programes i panacees que cada partit posseeix per a guarir els mals de la Pàtria. Pluja espessa amb la reedició dels vells tòpics i l'absència d'aquelles esmenes i rectificacions que fa dos o tres anys tothom confessava contritament, ella ve a demostrar com la passió per la política, que semblava abaltida, és més viva que mai en els catalans exiliats. Pluja sense sorpreses, si no és l'abundància, no ha vingut a ensenyar-nos que els sis anys de sofrències consecutius al desastre hagin canviat gran cosa les posicions de cadascú, ni que la trista experiència es tradueixi en grans novetats. El que fa vuit o deu anys — i àdhuc quatre o cinc, en plena guerra — semblava bo, avui segueix essent bo, com si res no hagués passat. Oh inefable menyspreu del temps i dels esdeveniments!

En mig de l'enfarfec d'aquesta literatura política, més aviat mediocre, una fulla ens sobtà agradosament. Clara, concisa i entenedora, aquesta fulla signada pel President Josep Irla, deia unes coses concretes i enraonades. « Cridat per les disposicions de l'Estatut interior de Catalunya a ocupar el lloc que deixà vacant la mort tràgica de l'inoblidable President Companys, considero necessària l'actuació del Consell Nacional Català de França », declarava el sobri document. I tots sentírem que aquesta veu plena de seny era la que esperàvem i que ella feia una clariana lluminosa en el bosc inextricable d'elucubracions que l'alliberament de França ens havia portat.

El Manifest presidencial significava el retorn a la legalitat republicana i estatutària i ens convidava a arrencar-nos darrera d'aquesta fórmula, com a solució la més fàcil, viable i lògica del gran conflicte creat per la derrota. Per raons de principi,

uns, o per mer pragmatisme altres, tothom o la majoria saludà com un encert aquesta orientació, al voltant de la qual podia fer-se, i, en efecte, comença a fer-se, la unitat, que és condició indefugible del nostre redreçament. Fòrmula que la llei assenyala per damunt la voluntat dels partits i que cau enfora del forceig i l'intriga de l'home, fou per això mateix considerada per molts com la millor en aquesta hora en que cal triar i decidir. I encara fòrmula acceptada pels republicans espanyols, en tant que és conseqüència del retorn automàtic a la Constitució del 1931, de la qual l'Estatut català és una peça important, té l'avantatge d'evitar noves discussions i regateigs sempre enutjosos i potser plens de perills. I per escriure, l'home que ha d'encarnar aquesta fòrmula és Josep Irla, en qui tothom reconeix la probitat, el civisme, la mesura i el patriotisme demostrats en una llarga pràctica de la política i de l'administració pública.

Ningú no pensarà que els partidaris de la proposta que ens era feta en aquest Manifest la consideréssim com l'assoliment d'un ideal ni que al seu entorn s'hagués de produir cap gran eufòria. Els ideals són difícils d'atènyer pels catalans d'avui i les eufòries llunyanes. Més modestament, veiem en ell un començament de restauració del perdut, un camí no pas gloriós, però tanmateix practicable, per a anar a les desitjades realitzacions patriòtiques. Amb aquesta llueur d'esperança ja ens acontentàvem, en la obscura desolació present. I si per torna, aconseguíem l'entesa entre tots, aleshores les paraules del President podrien ésser transcendents per al nostre país i la seva crida plena de les més falagueres promeses.

UNA NOTA DISCORDANT

Heus-ací que quan esperàvem, amb ansiosa confiança, la constitució del Consell que el President Irla acabava d'anunciar, ens arriba de Londres un altre Manifest carregat de sorpreses, la primera de les quals és trobar-hi la signatura de Carles Pi i Sunyer, sense cap dubte l'autor mateix de l'escrit. Signen amb ell Josep Ma. Batista i Roca, l'integèrrim patriota que tothom coneix i estima; el Dr. Trueta, que tan alt està posant el nom de Catalunya per la seva gran competència professional; el jove i talentós periodista Fermí Vergés i Ramón Parera, poc conegut encara, però segurament amb mèrits suficients per a estampar el seu nom al peu d'un document tan important.

El meu estimat amic Carles Pi, que és el més caracteritzat dels firmants — espero que els altres quatre no es prendran malament aquesta constatació tan palesa i que em permetran que en parlar

de llur proclama m'adrexi especialment a ell — gaudeix en totes les zones catalanes susceptibles d'interessar-se per una política popular i patriòtica, d'un ver prestigi. Recordant la seva obra al cap del Municipi barceloní, hom el veu com un constructiu i un realitzador, quan aquestes condicions poden discernir-se a tants pocs homes dels que la República féu sorgir; com un ponderat ple de mesura i de sentit del real, qualitats tampoc no massa corrents, en evocar els seus discursos i la seva actuació general. Això fa que molts el considerin cridat als més alts llocs en la nostra Democràcia i que jo mateix m'ajunti als que li prediuen aquest destí. Però aquesta trajectòria tan clara sembla perdre la recta després de la guerra civil. S'encorba, es desvia d'aquella direcció que li suposàvem, fins a aquest document dens i ple de doctrina segurament, però enfora d'aquella línia de conducta que creiem la seva.

En realitat la rectificació començà ja quan escrigué la resposta a la demanda de Martínez Barrio sobre l'eventual vigència de l'Estatut, i aquelles «Primeres paraules» adreçades als patriotes residents a Catalunya. Podíem creure, però, que la imminència d'una política normal a casa nostra i la necessitat de preparar-la sacrificant cadascú el que calgués, suavitzaria aquella posició intransigent i acostaria el nou extremista en Catalanisme a les conclusions de tots, realitzant aquella necessària i indispensable unanimitat, sense la qual no hi ha salvació. El Manifest que comento no porta res d'això, sinó tot el contrari. Aquesta és la sorpresa que ens dóna Pi i Sunyer.

Sense dubte, la nota d'aquells cinc amics, inspirada en els principis més autènticament catalanistes, pot trobar acollida en no pocs catalans que mai no desouen crides així. Es per això justament que cal parlar-ne, no per a refutar-la en allò que és doctrina, sinó en allò que és oportunitat, la santa oportunitat fora de la qual no existeix la vera política. Es en el que té de singular, de discordant, de perturbador i confusionari que ens desplaia aquella nota en tant que ve a entrebancar l'unió i a dificultar una solució fàcil i natural, i no pas en el que és mera enunciació de principis que estimem; però que no creiem que puguin realitzar-se demà mateix.

Vull creure que aquella posició no hauria arribat a l'esclatant divergència amb els catalans de França que el Manifest revela si les comunicacions haguessin estat normals i l'esperit dominant ací, i a Catalunya. El nom amb què se'ns presenten aquests a esperar del llur patriotisme i del llur sentit pràctic i realístic, que, ara que és possible la relació i l'intercanvi, no es farà esperar la modificació d'aquell criteri, contribuint, en aquesta hora crítica, a la unitat de pensament i d'acció, sola penyora de victòria

QUE DIU EL MANIFEST ?

El missatge de Londres porta aquest rètol inesperat : « Declaracions del Consell Nacional de Catalunya, conegut dels seus signataris. I hom té dret amics és el mateix que Josep Irla dóna a l'organisme que es proposa crear. I això és una altra sorpresa. Ningú, poc o molt coneixedor de la nostra terminologia política, podrà separar aquell títol de la idea d'un Govern, i si pocs discutiran al President el dret a atribuir-se'l seran molts els que no acceptaran que l'ostenti ningú més.

Però, és, en efecte, un Comitè amb figura de Govern el que s'ha constituït a Londres ? Llegint l'extens document aquesta primera i natural temença s'esvaeix. No ; no és un Govern el que allí s'ha format, sinó el directori d'un conglomerat, arreplec o moviment, com ara és la moda. El Consell Nacional de Catalunya no vol ésser més que la mesa del Front Nacional creat de poc, segons el Manifest, per grups de catalans residents a Amèrica, i recolzat fortament per compatriotes residents a Catalunya, segons sabem per altres informacions. Així i tot, com fora desitjable que l'alarmant equívoc no existís i que fos dissipar abans d'endinsar-nos en l'àrdua lectura !

El fons de la proclama londinenca, el « clou », el pinyol, es la reconeixença a Catalunya del dret d'autodeterminació, el mot també de moda. Quin catalanista podra repudiar-lo si ell és la basa de tota doctrina nacionalista, si en el seu culte i professió hem estat políticament pujats ? Però aquest dret podem avui dur-lo a la pràctica ? Volem dir-nos en P. Sunyer, Batista i Roca, i els altres firmants, com pot ésser possible això ; com i quan s'haurà de fer i quin govern català o espanyol en presidirà la realització ? Car, acte polític i no declaració acadèmica de principis aquest document, suposem que la idea que se'ns proposa es per a convertir-la en realitat de seguida que Franco caigui, i no, aspiració platònica, per a fer-la figurar en un programa i no realitzar-la fins d'ací uns quants anys.

Suposem, però, que aquestes preguntes puguin ésser satisfactòriament contestades. Ho seran, igualment les altres, més colpidores, que es presenten al pensament només en anunciar aquell principi ? El dubte de si avui pot demanar-se a Catalunya que acudeixi a un plebiscit i decideixi sobre la gran qüestió, no anguniejaria els nostres amics ? No els faria por el resultat ? No tremolarien davant la pertorbació que llur iniciativa podria provocar ? Com deu ésser, Deu meu, l'esperit dels catalans després dels vuit anys de guerra, revolució i cruel repressió franquista ? Podem esperar-ne l'equilibri mental i el seny necessaris per a una empresa decisiva com aquesta ?

Però en fi, de concessió en concessió, arribem, sempre, en el terreny de les hipòtesis a acceptar que el plebiscit pogués fer-se amb les degudes condicions de normalitat. Què n'esperen els autors del Manifest ? Quina solució preconitzen i empenyen ?

Quan pel seu text, tan acostat a les velles i massisses disquisicions del Catalanisme dit radical, creurieu en un resultat independentista, us sobta una nova sorpresa : l'ideal volgut no sembla aquest, sinó el Federalisme. Alguns paràgrafs qui-sap-lo confusos podrien fer creure que és aquella la solució patrocinada ; però altres més clars i precisos propugnen aquesta, com per exemple el passatge definitiu que fa així : « En ella (la nova Hispània) la unitat orgànica de les diverses nacionalitats ha de trobar la seva expressió en una comunitat fonamentada en la independència de cadascuna d'elles i l'interdependència de totes ; cadascuna ha de poder regir la seva vida pròpia i totes juntes resoldre en comú i com iguals aquelles matèries que siguin d'interès comú. Es una solució que els catalans sentim profundament ; però que també està d'acord amb els principis d'organització política de l'hora actual. Havent estat la Confederació una forma medieval de relació entre països afins ideada per catalans i éssent català un dels més sòlids teoritzants de la federació com a sistema polític contemporani, podem afegir que el corrent que ha estat acceptat pels grans pobles com la Comunitat de Nacions Britàniques, els Estats Units d'Amèrica del Nord i la U. R. S. S., correspon al pensament català i a la forma de solució catalana del més cru dels problemes peninsulars ».

Qui ho havia de dir, amic Pi, que tornarem a les idees de la nostra extrema juvenesa, que podríem fer-nos la il·lusió de treure'ns cadascú trenta cinc o quaranta anys del damunt ? Tan vella és la novetat amb què ens sobteu ! I tan desproporcionada amb la volada de l'ambiciós document ! Al cap d'avall d'aquest enrenou, el programa federal que ompli els nostres anys juvençans i que mantenen bravamment fa quasi un segle els més contumaces dels partidaris polítics de Catalunya ! Com qui diu federals de tota la vida, no res menys !

EL FEDERALISME I CATALUNYA

Quant cert es que el Federalisme, com el Seminari, imprimeix caracter i que quan la seva màgia us ha pres no la deixeu mai del tot ! El meu amic torna al vell encís, com de vegades hi torno jo. Ara que aquest encís, avui que ja no som joves i que hem viscut tants i tan contradictoris esdeveniments, necessita ésser contrastat amb la realitat, analitzat minuciosament, revisat i reconsiderat. Es revela viu i consistent després d'aquest exàmen ? Jo trobo que no.

Però passem endavant i continuem a fer concessions. Acceptem per un moment i només amb fins polèmics que el plebiscit sigui possible i que l'electorat català determini la Federació. Què tindrem amb això ?

Informacions i Comentaris

Aquest problema no és solament nostre; és sobre tot espanyol. Si els espanyols no es decanten pel Federalisme no haurem obtingut més que la declaració d'una aspiració catalana, sense cap efecte pràctic ulterior. Per a federar-se, ja a la manera pactista, que és la clàssica manera federal i aquella que en Pi i Sunyer segurament defensa, ja a la manera orgànica que fou la d'Estanislau Figueras, cal la voluntat de tots els federats. Volen els espanyols aquest sistema? No sé si la idea ha guanyat adeptes. Si judiquem per l'esperit de les Corts Constituents, les més romànticament avançades de les tres legislatures de la República, la resposta ha d'ésser negativa. El nostre amic sap per experiència directa el que costà de fer «federable» la Constitució.

Però seguim concedint. Suposem que Espanya vota la Federació, com Pi i Margall vol — tretze regions autònomes — o, més d'acord amb la realitat política, amb menys autonomies regionals. Tindrà Catalunya moltes més facultats que les que l'Estatut li reconeix? No intervindrà en la política estrangera, duanera, militar, monetària, naval, aeronàutica, ni en les comunicacions inter-regionals, ni, en general, en cap qüestió entre nacions o regions. Què guanyarà que no sigui en l'Estatut? Algunes atribucions en la Justícia, Instrucció Pública i Treball. Com serien, en la realitat, d'il·lusoris aquests guanys! Si hom els analitza punt per punt, què petit és l'augment real i afectiu de benefici català!

Quan el 6 d'Octubre de 1934 Lluís Companys sortí al balcó de la Generalitat i proclamà l'Estat Català, dins de la Federació Espanyola, molts restàrem astorats de la gran revolució que es provocava i del greu perill en què es posaven les nostres cares institucions per un tan minço resultat. I aquesta raó no fou la menor de les que ens feren condemnar aquell cop temerari i desgraciat i ens el fa condemnar ara, deu anys després. I ja és hora que hom digui això públicament, fent-ho sortir de les converses privades, en moltes de les quals aquell desencert no ha deixat mai d'ésser repudiat i blasmat. Hom no podrà, guardant les degudes proporcions, fer el mateix retret als amics de Londres? Per a arribar a això, val la pena de desertar la solució comuna i escindir el bloc català, en el moment precís en que la unitat és indispensable?

Ningú no ha d'inferir d'això que els partidaris de la fórmula estatutària, com jo mateix, siguem per això contraris al Federalisme, i que no creguem que fóra un gran bé gaudir d'aquell sistema polític que podria portar a Espanya l'estabilitat que, com a catalans units a ella, tan vivament necessitem. Sentir-nos més a cobert de les periòdiques subversions espanyoles, menys solidaris de moviments que ens són estranys i menys complicats en causes que, com a catalans units a ella, tan vivament necessitem, nes. representaria una seguretat tota confortable.

Sembla que la Federació podria donar-nos aquesta garantia. I encara, eliminar de la psicologia política espanyola l'element de gelosia o d'enveja que existirà mentre els catalans gaudeixin d'un règim particular, també fora l'assoliment d'un gros avantatge. Es per aquestes consideracions més que no pas per la major autoritat i poder que el sistema federal representi damunt de l'Estatut, que en soc ferm convençut i partidari.

Ara que d'això a creure'l possible demà o demà passat, hi ha una gran distància. I jo, en política, com en tot, no crec que calgui lluitar per allò que no es possible, per allò que és del reialme del somni i de l'irreal. Si els cinc patriotes firmants del document que m'ha inspirat aquest escrit, em poden convèncer del contrari, els demanaré com un gran favor que em deixin ajuntar la meva signatura a la llur. Mentre això no sigui, consideraré que la solució federal espanyola o l'independentista catalana que estimo com ells, és avui par avui una il·lusió com la quadratura del cercle, i la descoberta del moviment continu. I quan hi ha, dintre de l'àrea de les coses realitzables, practicables i viables tanta i tan urgent feina a fer, no em sembla bé de perdre el temps a discutir creacions de la ment, anhels plens de justícia i ideals d'allò més bells, però sense consistència ni realitat.

Doncs, l'Estatut?

Sí, l'Estatut, amb l'automatisme constitucional, la presidència interina de Josep Irla, el Consell provisor de la Generalitat i les eleccions de seguida. I després el que Catalunya lliurement vulgui.

Que l'Estatut és esquitit, superat, depassat? Potser val més no discutir-ho ara això; potser és preferible constatar que en tot cas no s'ha portat a la pràctica gairebé res del que conté i que un Govern més treballador que els que hem vist instal·lats a la Generalitat tindrà encara alguns anys de feina a exhaurir-lo. Aquesta insuficiència estatutària serà visible i flagrant quan una bona part de les seves possibilitats sigui ja obra feta; quan les mateixes institucions que n'hagin sortit, en cridin d'altres més perfectes i amples. Qui, aleshores, podrà oposar-se a aquesta ascensió catalana merescuda i volguda per tothom? Perquè l'Estatut no és més que un estadi de l'evolució catalana, i cap veritable catalanista no l'ha considerat mai altrament. I en aquest estadi som encara i en ell hem de treballar per raons d'oportunitat, per exigència de la realitat i per l'imperatiu terrible i fatal que és haver perdut la guerra, reculada lamentable que molts semblen voler ignorar. L'estrall que produí ens imposa aquesta concepció modesta de la política a desplegar, modesta, però possible. Ja sé que hi ha altres concepcions maximalistes més brillants i enlluernadores, com la que ens prediquen aquells cinc patriotes; però són també possibles? Si no ho són.

no m'interessen més que com a poesia de la política, no com a política mateixa, art de realitats per antonomàsia.

La traducció d'aquest Estatut en obres vives m'apareix com la missió més urgent, fecunda i gosaria dir sagrada dels catalans d'avui i tota dispersió o distracció d'ella com contràries a l'interès actual del nostre poble. Aquesta em sembla la suprema lliçó de l'hora. I perquè no tots l'hem apresada i per que sobre tot no l'han apresada els amics de Londres, i tants altres que els segueixin, escric aquestes ratlles que voldria que ningú no prengués com pretensions desig d'oficiar de « magister », sinó com a manifestació d'un català mitjà alarmat pel que ell creu desviacions i marrades perdedores en el camí pedregós de la nostra nova renaixença.

Hi ha hagut sempre en el Catalanisme aquesta zona extremista, més verbal que fecunda, més criandera que operant, que ben sovint ha obstaculitzat la feina de l'altra zona constructiva i pràctica. Vol Carles Pi ingressar-hi i ressuscitar aquella efimera gloriola de foc d'encenalls? No ho puc creure. El meu amic té una altra contextura mental, una altra formació, i sols la desvinculació amb què ha viscut dels altres nuclis catalanistes ha pogut dictar-li una momentània posició de patriotisme exhacerbat poc adequat a l'hora.

Reconec que aquell Catalanisme radical és necessari, com són necessaris per a l'Església els heretges, encara que només sigui per a cremar-los. La seva existència pot evitar la caiguda en renúncies i febleses, la seva vigilància mantenir pura i ortodoxa la doctrina. Però aquesta feina, més útil en el moment de la lluita que no en el de les realitzacions, no sembla escaure a Pi i Sunyer. No és al menys el

judici que ens ha deixat la seva actuació, plena de treball metòdic acomplert amb més obscura fecunditat que espectacular esclat. En la continuació d'aquesta feina l'esperem tots, no en aquella romàntica i eixorca acció.

D'aquests dos Catalanismes en tenim en la nostra història contemporània dos tipus representatius molt caracteritzats: Prat de la Riba i Martí i Julià. Qui, avui, posa el segon d'aquests patricis, a desgrat de la seva bondat infinita, la seva insuperada abnegació i el seu arborat patriotisme, en la mateixa categoria del primer, que realitzà la sorprenent Mancomunitat, hostilitzat, denostat i injuriat pels catalanistes d'aquella altra zona que el boníssim doctor i enyorat amic representava? Quin d'aquests dos ideals triaran els cinc amics de Londres? Quina d'aquestes dues vides donaran en exemple a aquests joves ardents, dinàmics i audaciosos que els segueixem?

Abandoneu, estimats autors de la Declaració, la vostra concepció del que és la imminent necessitat catalana, impossible, o, si més no, prematura, i accepteu la nostra, possible, i per tant política. Porteu, admirat Pi, la vostra autoritat, i vos benvolgut Batista, la vostra ferma i intel·ligent catalanitat, i vosaltres restants firmants i els altres que a Catalunya o en l'exili us acompanyen, l'entusiasme de la vostra joventut plena de promeses, a la solució de coincidència, d'unió i de solidaritat, que és l'afany immediat i la condició indispensable de l'altra ulterior empresa de reconquerir la Pàtria. Ajunteu-vos a aquesta obra de tots. En ella s'enclou i no en cap més altra, avui per avui, el patriotisme veritable.

CLAUDI AMETLLA.

LA TERRA CATALANA

FIGURA DE CATALUNYA

I. L'ANGLE NORDEST DE LA PENINSULA IBERICA.

Si volem explicar-nos bé la influència del factor geogràfic en la formació de la collectivitat catalana, haurem de començar remarcant els caràcters geomètrics que la figura de Catalunya ofereix.

Damunt el mapa d'Europa, la terra catalana és fàcil de localitzar. Per a distingir-la tot seguit, no calen ni la clapa d'un color diferent ni les lletres d'un rètol. Mireu, a l'extrem sudoest del Continent, el quadrilàter de la península ibèrica: dalt de tot, a la vostra dreta, Catalunya n'ocupa l'angle nordest. La posició angular és el primer element de la figura de Catalunya.

Essent els costats d'aquest angle el litoral mediterrani i la cadena pirinenca, queda determinat el doble signe físic de Catalunya: mar i muntanya. Més concretament: Mediterrània i Pirineus.

Mentre que els Pirineus segueixen la direcció est-oest el litoral pren, a partir del cap de Sant Sebastià, una marcada direcció nordest-sudoest. L'angle, per tant, és agut. D'ací ve al territori català una mena d'encongiment.

Aquest fet, que ha exercit una influència fortíssima sobre la vida històrica del poble català, deriva, segons els geòlegs d'un fenomen que es va produir durant l'era terciària: en alçar-se els Pirineus van enfonsar-se les terres que unien Mallorca i Catalunya, a la qual manca la seva part sudest, engolida per la mar. Els catalans havien de trobar, al nord, la barrera dels Pirineus; al sud, el fossat marítim. Si els Pirineus i la Mediterrània han creat geogràficament Catalunya, tots dos elements l'han obligada a encongir-se dintre l'angle agut que han traçat.

II. EL TRIANGLE CATALA.

Guaiteu un moment el mapa de la península ibèrica pel costat de Catalunya. L'espai angular encabit entre les dues línies naturals de la cadena pirinenca i de la costa mediterrània, és tallat i tancat a ponent per una tercera línia — artificial i política — que baixant de nord a sud, va des de la frontera occidental de la Vall d'Aran (Pirineus) fins al curs inferior del petit riu de La Sénia (sud de l'Ebre), és a dir, de la serralada a la mar. Catalunya té doncs, en esquema, la figura d'un triangle.

Situant els vèrtexs del triangle català a la desembocadura del riu de La Sénia, al cap de Creus i a la muntanya Bocanegra (Vall d'Aran), els tres costats amiden en línia recta: 305 quilòmetres el mediterrani, 230 el pirinenc, 262 el peninsular. Curtes com són aquestes dimensions, el caràcter triangular de

la terra catalana fa minvar encara més la seva superfície.

A l'interior d'aquest triangle va plasmar-se en una gestació de segles, la nació dels catalans. Una gran petita nació. Petita pel seu territori i pel nombre dels seus habitants, és gran per la seva ànima i per la seva història. Del contrast entre la petitesa material i la grandesa moral surt la tragèdia persistent de Catalunya.

Ha estat remarcant sovint el caràcter triangular del territori català. Menys remarcades han estat les conseqüències històriques d'aquest caràcter. La nació formada al nordest de la península, havia de trobar dificultats gairebé insuperables per a ocupar, enmig de les lluites de la Reconquesta, un espai peninsular molt extens.

Quan, en el període comtal, va arribar l'hora de l'expansió catalana, el contorn del territori reconquerit ofería una més ampla base d'acció cap al nord que cap a l'oest o cap al sud. Heu-vos ací un fet que contribueix a explicar que el primer objectiu del moviment fos el Migdia de la Gàl·lia. Si la cadena pirinenca era un destorb, el costat septentrional del triangle era un estímul. La línia geomètrica va imposar-se a l'accident geogràfic. Amb tot i ésser asprament muntanyosa, aquella frontera era la més llarga línia de contacte exterior de la Catalunya naixent. D'altra banda, l'expansió occidental i meridional implicava un dur esforç de guerra contra els Estats musulmans veïns, encara molt forts en els segles XI i XII, mentre que l'expansió pel sud de la Gàl·lia podia fer-se, en gran part, per mitjans polítics. No era l'hora de la gran expansió peninsular, i menys encara l'hora de la gran expansió marítima.

La configuració del territori va exercir la seva màxima influència damunt la nostra història en el moment de l'expansió catalana peninsular. Després d'uns preludis bèl·lics — que no van passar endavant — entre els catalans i els aragonesos, uns i altres desitjosos i freturosos de conquerir Lleida i Tortosa, la unió d'Aragó i Catalunya va facilitar la presa en comú de les dues ciutats a mitjan segle XII i la conquesta del País Valencià en el següent segle. Empenyent els sarraïns, ja afeblits, cap al sud, Catalunya no podia estendre's entre dues línies paral·leles perpendiculars als Pirineus, perquè la direcció nordest sudoest del costat oriental català el portava a convergir amb el costat occidental i a escanyar l'avanc conqueridor. Hauria calgut eixamplar el front per la part de ponent; però ho impedia la serralada ibèrica, que a partir dels colls de Beceit

oposava un obstacle formidable, i per això en la marxa cap al sud sols es va poder ocupar l'estreta franja litoral limitada per les muntanyes ponentines. Val a dir que si aquella serralada va impedir que la conquesta catalana s'estengués en la direcció de l'oest, va impedir també que els castellans s'estenguessin cap a l'est i conquerissin, ja en el segle XII, el litoral llevanti; sense la serralada ibèrica, tot el reialme de València hauria estat probablement castellà.

Així, mentre que la configuració quadrangular, en esquema, de Galicia-Portugal i de Castella facilitava llur expansió meridional, la configuració triangular de Catalunya dificultava greument la seva expansió en el mateix sentit. No és prou just de donar a Jaume I, com ha fet Francesc Cambó, la culpa de la renúncia al reialme de Múrcia i de la limitació del territori català peninsular. En avançar cap al sud, Catalunya no podia canviar la seva figura geomètrica; el triangle va allargar-se fins a prop del cap de Pals; però no va deixar d'ésser triangle.

Si l'angle nord-est de la península fos recte o obtús, els catalans haurien trobat aleshores en la direcció nord-sud una vasta terra de conquesta. Ampla és Castella; ampla seria Catalunya. En aquesta direcció no van trobar més que les Illes, resta de la terra continental enfonsada centenars de segles abans. Un angle agut, determinant un triangle, ha condemnat Catalunya a l'estretor territorial.

III. TRES COSTATS, TRES FINESTRES TRES HORITZONS.

Cada costat del triangle català representa alhora, en la vida de Catalunya, una influència exterior i un impuls expansiu. Cada costat la posa en contacte amb un element de relació internacional; Catalunya té un triple veïnatge europeu, mediterrani i ibèric, i la coexistència d'aquests tres veïnatges és un altre dels seus caràcters geogràfics cabdals. Cada costat és una gran finestra; cada finestra mostra un ample horitzó; pel nord, Catalunya, a través de muntanyes esquerpes, però força practicables, es relaciona amb l'Europa continental; per l'oest, a través de la terra eixuta, es relaciona amb la profunda Espanya; per l'est, a través de la mar lluminosa, es relaciona amb les illes i les penínsules mediterrànies, amb el litoral del nord d'Àfrica i amb l'Orient proper i mitjà. En l'època medieval, és aquesta triple relació allò que dóna a Catalunya, durant tres centúries, un lloc de primer rengle en el món llatí i sobretot en la mar interior.

La direcció que segueix la costa catalana, fa de Catalunya la terra peninsular més avançada vers llevant. El cap de Creus, sota l'extrem mediterrani de la cadena pirinenca i a l'entrada del golf del Lleó, és el punt més oriental de Catalunya i, per tant, de la península ibèrica. Tot formant part de l'Occident europeu, Catalunya, en tota la llargada del seu litoral, mira a Orient, d'on ve la llum i d'on li vingué la glòria. És un fet geogràfic que transcendeix a l'ordre espiritual i polític. Els altres països de la península, com els altres països de l'Occident europeu, són predominantment occidentals. Girada cap a l'Orient mediterrani, Catalunya contrasta amb Portugal, girat cap a l'Occident atlàntic:

«La dolça Lusitània, a vora del mar gran,
les ones veu com vénen i els astres com s'en van.»(1)

Catalunya, vora el mar petit, veu com vénen les ones i els astres, i guaita, més que les postes, les eixides de sol.

L'oposició geogràfica que presenten el territori català i el territori portuguès ha pesat força en la

(1) Joan Maragall, **Himne ibèric**.

història de la península. Ha fet difícil i poc eficaç l'establiment d'una aliança o almenys d'una coordinació entre Portugal i Catalunya per a impedir o defugir l'hegemonia peninsular de Castella. No hi va haver una veritable coordinació ni l'any 1640: aleshores els portuguesos es limitaren a aprofitar, per a revoltar-se contra Felip IV, la situació creada a Espanya per la revolta catalana. Si Catalunya i Portugal haguessin tingut una frontera comuna, el curs de la història peninsular hauria estat ben diferent.

IV. LA FIGURA I EL DESTÍ.

Com la seva figura física, el destí de Catalunya és triangular.

Per això comprovarem, des dels començos de la nació catalana, la concurrència i sovint la topada de les tres influències exteriors i dels tres impulsos expansius, suscitats per les seves tres fronteres.

Per això veurem — obres de gran audàcia entre grans perills — els tres successius esforços ascensionals de Catalunya durant l'edat mitjana, cada un dels quals correspon a una frontera: imperi pirinenc, imperi hispànic, imperi mediterrani. L'imperi pirinenc dels comtes de Barcelona que es digueren Ramon Berenguer i de dos comtes-reis, el primer Alfons i el primer Pere. L'imperi hispànic del Conqueridor. L'imperi mediterrani de Pere II, de Jaume II i de Pere III.

Per això trobarem Catalunya — l'antiga i la moderna — intensament influïda i agitada pels corrents i pels esdeveniments europeus, espanyols i mediterranis, i sovint barrejada a les lluites del Continent, de la Península i de la Mediterrània, de vegades com a brillant protagonista, altres vegades com a dolorosa víctima.

Diu Herder que abans que els homes existissin, les muntanyes, les mars, els rius, ja havien assenyalat el camí de la història. En veritat, Herder, posant la realitat natural per damunt de l'acció humana, exagera la influència geogràfica. L'exagera també Ratzel quan presenta la geografia com la mare de les societats humanes. Filles de la terra són les nacions; podem dir, aplicant un pensament de Shelley — «la terra és la vall de la creació de les ànimes» — que la terra és la vall de la creació de les col·lectivitats nacionals. Però entra en aquest concepte de la terra, una cosa que no és geografia física, ni geografia humana. Hi entra l'esperit. Per terra entenem ací en efecte, no solament la terra del terròs material, ans encara la terra de la pàtria espiritual.

La geografia no imposa quasi mai una solució única, ineludible. Les línies traçades pels accidents geogràfics són susceptibles de formar figures diverses i àdhuc d'ésser modificades i adaptades per l'acció dels homes, deliberada o no. I dins aquestes figures caben variades solucions històriques.

Si la geografia no fa forçosament la història, almenys la prepara, com observa Victor Duruy. Assenyalava als pobles les possibles direccions generals de llurs camins històrics, però no pas un camí forçós. No hi ha fatalitat geogràfica; hi ha, això sí, gravitació geogràfica. En la figura d'un país es troba inscrit, no un destí únic, sinó el conjunt de destins entre els quals, en determinats moments, aquell país pot optar, o que li poden ésser imposats.

Qui pot desconèixer, així entès, el valor essencial de la figura geomètrica i de la posició geogràfica d'una nacionalitat? La múltiple i fina articulació de l'hexàgon de França; la contextura massiva del quadrilàter ibèric; el retallament del litoral de Grècia, de la Gran Bretanya, d'Holanda, de Dinamarca i de Noruega; la llargada del litoral bàltic de Suècia, posat de cara al Continent; l'estretor i l'allargassa-

ment de la península italiana; l'amorfa grandària continental d'Alemanya, Polònia i Rússia, són condicions que han contribuït poderosament a marcar el curs de la història d'aquests països i a fixar llurs modalitats de vida. Catalunya és, entre els pobles del món, un dels més influïts per la figura geomètrica i per la posició geogràfica.

V. AVANTATGES I DESAVANTATGES DE LA POSICIO GEOGRAFICA DE CATALUNYA.

La posició geogràfica de Catalunya és avantatjosa respecte a l'Europa continental i a la mar Mediterrània; desavantajosa respecte a la península ibèrica i a la mar Atlàntica.

Al nord-est de la península, Catalunya constitueix una avançada ibèrica de cara a Europa. És la terra peninsular més europea, i el seu viu europeisme geogràfic ha creat el seu europeisme espiritual. Euscadi, a l'altre extrem dels Pirineus ístmics, també té, encara que no tan accentuadament, aquest avantatge. Portugal i Castella, al contrari, queden força allunyats dels centres europeus de relació i d'influència. Aragó, regió espanyola, a despit de la seva frontera amb la Gàl·lia del sud, en resta pràcticament separat per l'altitud i l'aspror dels seus colls pirinencs. La irradiació d'Europa, que arriba bé a Catalunya i a Euscadi, s'atenua a la resta del territori ibèric.

En l'aspecte marítim, Catalunya ocupa una posició que domina virtualment les illes de la Mediterrània occidental, el sud-est d'Espanya, el sud d'Itàlia i el nord d'Àfrica, posició que li obre, de més a més, les perspectives de la Mediterrània oriental. L'imperi català mediterrani dels segles XIV i XV va ésser, doncs, una magnífica realització plenament avinguda amb les condicions geopolítiques.

En canvi, Catalunya resta, com el Llenguadoc, Provença i la Itàlia del Nord, separada de les grans rutes interoceàniques, que en llur trajecte mediterrani passen més cap al sud. L'estret de Gibraltar, en imposar aquesta separació, és un element advers als països de la Mediterrània nord-occidental.

Considerada la península ibèrica aïlladament, la posició geogràfica que Catalunya hi ocupa resulta notòriament desavantajosa. És una posició, no ja excèntrica, sinó arreconada. Catalunya queda, de fet, una mica al marge encongada dins el seu angle agut i allunyat. Castella, per la seva posició central, compta amb un gros avantatge en el joc polític de la península.

Perquè la posició europeu-mediterrània de Catalunya és molt més favorable que la seva posició ibèrica, els catalans han tingut un paper molt més brillant en la història del Mediterrani que en la història del conjunt peninsular.

VI. DUES PERSPECTIVES ENCORATJADORES : EL CANAL DE LES DUES MARS I EL FERROCARRIL EURAFRICA.

Acabarem aquest estudi amb unes anticipacions, a les quals no donem el caràcter d'una profecia, ans bé les reduïm a la previsió de fets que podem raonablement esperar.

Preveiem que la situació de la terra catalana millorarà notablement en tots els seus aspectes, bon punt siguin realitzats, potser en un esdevenidor pròxim, dos projectes d'un extraordinari abast geo-

polític i econòmic: el canal que ha d'unir l'Atlàntic i el Mediterrani a través de l'istme de la Gàl·lia meridional, i el ferrocarril que ha d'unir Europa i Àfrica a través de la península ibèrica.

El futur gran camí marítim i el futur gran camí terrestre atorgaran a Catalunya un privilegi d'alta vàlua. Aquestes dues noves rutes intercontinentals de primer ordre contribuiran a fer de la terra catalana un renaixent centre de treball, de riquesa i de civilització.

Entre els països ibèrics, el del nord-est, Catalunya, serà el més afavorit pel canal de les dues mars. Els ports catalans, sobretot el de Barcelona, entraran en l'itinerari d'un gran nombre de serveis marítims regulars, que utilitzaran el canal en projecte. Això serà un exemple del conegut fenomen econòmic que hom anomena «captura de tràfic». El dia que aquest canal s'obri a la navegació, Catalunya s'haurà acostat a la mar gran, que és l'àgora del comerç mundial en l'època moderna i ho serà encara més en restablir-se la pau després de la guerra que ara s'acaba; tindrà un camí més dret entre ella i l'Amèrica del Nord; estrenyerà les relacions amb l'occident d'Europa i particularment amb la Gran Bretanya; viurà més a prop dels portuguesos, dels gallecs, dels asturians i dels bascos. El seu esperit mariner, temps ha marcit, rellorirà.

El ferrocarril eurafricà haurà de tenir a Catalunya un dels seus trajectes o embrancaments principals. Més que mai la terra catalana serà un lloc de pas i una etapa important en les comunicacions, ràpidament intensificades, entre els dos continents del món antic. Àfrica, vastíssim i riquíssim espai vital, lliurarà a Europa, amagada per les privacions i afeblida per les destruccions, primeres matèries i productes naturals en pròdiga abundància. I una de les grans artèries per on circularà aquest corrent comercial posarà Catalunya en relació constant i normal amb l'Europa en plena reconstrucció i amb l'Àfrica en plena producció.

Pel feliç afecte de les dues obres — el canal i el ferrocarril — Catalunya es veurà més ben situada i més ben acompanyada. El seu camp d'acció i el seu camp de visió seran molt més dilatats. Podrà eludir una dependència econòmica massa feixuga respecte a la península ibèrica. Esdevindrà més europea i més universal. Trobarà en la nova amplitud del seu esguard i en la creixença de les seves relacions exteriors una compensació suficient a la seva estreta geogràfica. Per a obtenir tot el rendiment possible d'aquests avantatges, només li caldrà una cosa: assegurar l'estabilitat de la seva política i la normalitat del seu treball.

D'aquesta manera Catalunya, sense oblidar la clara mar de la seva història i de la seva glòria, ni les altes muntanyes que han fet de capçal al seu breçol, se sentirà cridada com en els temps medievals, per totes les veus del món. Una petita nació, quan pel seu esperit és universal, ho és més i tot que les grans nacions. L'estreta Catalunya, en eixamplar, de cara a l'esdevenidor, els seus tres horitzons històrics — el peninsular, l'europeu i el marítim — corregirà amb un noble esforç l'encongiment congenital de la seva figura física.

A. ROVIRA I VIRGILI.

LIQUIDACIO DE LA GUERRA CIVIL

LA QUESTIO DE LES RESPONSABILITATS

Ara que es bellumen per primera vegada des del fons obscur de la incertitud, les primeres clarianes d'un esdevenidor més propici, sentim com mai la preocupació de la feina a accomplir, per la complexitat de la solució de problemes que requeriran un estudi persistent, un esforç tenaç i una severa crítica de nosaltres mateixos.

Tenim incrustades en el record aquelles hores tràgiques en les quals dilapidarem un gran patrimoni polític i ara sentim l'afany de superar-les, per una decidida esmena dels nostres errors i dels nostres pecats. En contemplar el desolat paisatge moral i polític de Catalunya, sentim la necessitat de reaccionar amb vigor i intel·ligència, per tal de preparar el restabliment d'una normalitat, potser no immediata, però ja perceptible. Si posem en la tasca ingent que ens espera tot el nostre sentit de responsabilitat, adoptarem una conducta assenyada, que contrastarà amb la seguida pels promotors d'una guerra civil, que no han sabut liquidar després de sis anys d'exercir el poder.

L'empresa es àrdua. Potser més àrdua que aquelles amb què s'enfronten els altres pobles que lluiten contra l'adversitat. Perquè en aquests pobles la guerra contra l'invasor estranger, ha estat una síntesi de col·laboracions, un estimulant pel sentiment nacional, un recobrament de si mateixos. Tots aquests pobles, aplegant les essències del substratum col·lectiu i excitant els impulsos racials més pregons, han plasmat una voluntat patriòtica, han realitzat un esforç de vitalitat taumatúrgica, i així a llur torn han vençut, i així a llur torn s'han alliberat.

A casa nostra ha passat tot el contrari. En lloc d'una obra de dignificació s'ha practicat una labor d'enviliment; en lloc d'estructurar una legalitat per a tots s'ha instaurat l'arbitrarietat d'uns pocs; en lloc de refer una pàtria s'ha creat una partida.

La guerra civil que imposaren a la República, més que guanyar-la Franco, potser la perdérem nosaltres. No importa ara el matís. Allò que importa és que els vencedors en el camp de batalla, després de sis anys d'una administració de desastre, per la força interna i externa de les coses, estan a llur torn a punt d'ésser escombrats del poder i del privilegi. Comença un període de grans avatars, en el qual l'oportunitat ens obrirà grans perspectives. Serà l'ocasió propícia que la nostra tercera República, purificada pel dolor i alligada per l'experiència, pugui guanyar la pau civil que ha de liquidar la guerra passada. Aquella pau que ens pot rescabalar, que ens pot

guarir que ens pot salvar, perquè ningú no ignora que si guanyar la pau és molt difícil, és també un fet més resolutiu que el triomf de les armes.

Pels qui creiem en la força del dret, això seria un suprem reconfort, com seria una suprema lliçó pels qui creuen en la violència com « prima ratio », sense saber que la violència, com proclama Ortega i Gasset, és « la Carta magna de la barbàrie ». Seria aquell reconfort i aquella lliçó que sintetitza així Anatole France : « Admires la força brutal perquè creus que és ella la força sobirana, sense saber però que aquesta es devora a si mateixa. No saps que tots els arguments cauen davant una idea justa. No saps que la força veritable resideix en la bondat i que per ella les Nacions són grans. No saps que allò que fa la glòria dels pobles no són pas les cridòries estúpides en la plaça pública, sinó el pensament august, amagat en alguna mansarda, i que un dia escampat pel món, li canviarà la faç. No saps que els qui honoren llur Pàtria són aquells que per la justícia han sofert presó, exili i ultratge. »

La nostra raó d'esperar està en això : que tots els nostres mals són un episodi de la pertorbació ideològica que han provocat les místiques totalitàries ; la nostra raó d'esperar està que la guerra actual podrà consolidar en el món un ordre garantit pel dret, i recolzat, si cal, per la força ; la nostra raó d'esperar és que es pugui implantar d'una manera efectiva la llibertat, la solidaritat i la justícia. A més d'això la nostra raó d'esperar és en la convicció que hi ha principis immutables que no es poden escamotejar per art de màgia, i tots aquests principis han sentenciat la mort del règim franquista, per allò que és i per allò que ha fet. Així, per exemple, aquest règim no pot escapar al veredict de la Carta de l'Atlàntic quan prescriu la illegalitat de tot govern que ha enderrocat i substituït per la violència el govern legítim ; com no pot escapar a la repulsió que inspira arreu del món, per la brutalitat dels procediments, per l'ajuda prestada a les potències de l'Axe com un co-aliat d'aquestes i en escarni de la neutralitat proclamada, per les divisions blaves que ha portat al combat. Per tot això, la sort de Franco està tirada ; Lord Templewood, amb coneixement de causa, ha pogut dir recentment en la Cambra dels Lords, de Londres, que Espanya és un país mig ocupat.

Però la caiguda ineluctable del falangisme i valedors, àdhuc la mateixa restauració de la República per voluntat de l'opinió popular, no implica pas necessàriament que un canvi de sistema resolgui els problemes que planteja una realitat implacable.

Això dependrà de nosaltres, de l'esperit que hi posem, de l'encert en l'obrar, de la nostra capacitat de rectificació, de l'eficàcia en defensar aquella **supremàcia de l'esperit** que, segons Ferrero, és la primera de les posicions que s'han de defensar a ultrança perquè si aquella supremàcia és guanyada, tot el restant pot tenir remei.

En substància tota la qüestió esta a avantposar l'interès col·lectiu a l'interès partidista i a implantar després un veritable poder civil. Per a aconseguir-ho ens caldrà **saber comprendre**, origen de la tolerància i de la justa transacció, a llur torn instruments primordials del bon governar. Si posseïm aquelles virtuts dirigirem en lloc d'ésser dirigits i tindrem en mà els millors atots contra el confusióisme i la demagògia, tares inveterades de la política catalana. Demés tindrem el necessari sentit d'objectivitat per a donar a cadascú allò que li pertoca.

Perquè si blasmem les atrocitats dels adversaris, hem de blasmar per igual els abusos i les malifetes que entre nosaltres s'hagin comès; si ens escriuim davant del terror d'uns, ens hem d'escriuïr davant del terror exercit pels... diem-ne nostres; si volem sancionar les depredacions que imputem als altres, hem de voler sancionar amb el mateix rigor les que s'hagin efectuat mal sigui per nosaltres mateixos.

Amb l'autoritat moral que deriva d'aquesta doble disposició d'esperit, podrem mirar l'esdevenidor de cara i tenir una primera garantia de reeixir. Del contrari no serem dignes dels ideals generosos que diem professar, o serem ineptes per a servir-los; en una paraula, serem indignes i ineptes per a exercir una acció política en bé de la comunitat.

A part d'aquestes raons d'eficàcia, aquella disposició d'esperit concorda amb el batec de l'opinió catalana en aquests moments. Es per això que fins aquells compatriotes que es mouen encara per una dèria electoral, o que amb prou noble però no suficient, concentren llurs esforços en una política de partit, fins aquells, han de sentir la preocupació de renovar estructures i programes, si volen posar-se a to amb el sentiment predominant actualment a Catalunya.

Perquè a través de les informacions que es filtren per la frontera pirenaica, hom percep distintament que malgrat la servitud política, l'opressió iniqua i l'abaltiment moral que el règim falangista imposa, hi ha un gran anheli d'alliberació, un viu caliu de catalanitat, un desig general de retorn a la República. Però es refusen d'arribar-hi per procediments de violència, i menys per una recaiguda en la guerra civil; com rebutgen els esgarips de demagogs impenitents; com s'oposen que s'erigeixi la venjança com a norma política; com temen aquell esperit «olla» que ens ha perdut; com volen que s'aprofitin les lliçons de l'escarment; com creuen que al llarg d'aquests vuit anys, a casa nostra i al món, **ha passat alguna cosa**.

La importància de dotar-nos d'aquesta contextura moral i intencional, justifica que ens hàgim entretingut en aquest preàmbul. Sense haver-ho precisat prèviament, ni hi hauria les necessàries garanties per a parlar de solucions, ni seriem ben compresos en l'exposició d'allò que ha de seguir.

Entre els problemes immediats que ens esperen, l'hora arribada, hi ha la qüestió de les responsabilitats dimanades de la sublevació militar, després convertida en guerra civil; hi ha les dimanades de

les il·legalitats comeses en els dos camps durant els dos anys i mig de guerra; hi ha les dimanades dels sis anys de despotisme falangista.

Gran problema aquest per la seva virtualitat, per ésser en certa manera un problema previ i en tot cas determinant. Solucionar-lo amb encert representa la liquidació que no s'ha fet de la guerra civil i el primer pas per a la refecció del país. Gran problema que es planteja en gairebé tots els països d'Europa en termes tan vius com complexos, servint-nos el que es faci en ells, i en ells passi, d'exemple i d'experiència.

Davant d'aquestes perspectives no semblarà al lector injustificada la nostra aprensió d'encertar, amb més atreviment que autoritat, tema de tanta envergadura. Ens empeny, però, el fet d'assignar-nos una missió més modesta: la de produir la guspira que pot encendre la flama de la discussió, esdevenint així un mer instrument ocasional per a provocar més autoritzades especulacions.

Seguint el nostre plan expositiu, per a tenir una visió més complerta del panorama del tema, ens deturarem a recapitular el procés d'iniquitat i de conculcació jurídica de la política franquista, envers els homes que foren fidels a la República.

Recordem en primer terme que els temps moderns no registren l'adveniment d'un règim que hagi tingut una naixença més pura de democràcia, i de forma més elegant, que la República espanyola de 1931. El plebiscit que la instaurà fou lliure i espontani, sense sang, sense violència, sense hipoteca. Mai, doncs, cap forma de govern ha tingut un bateig de legitimitat més radiant i ordodox.

Contra aquella República es sublevaren les Dretes espanyoles i es sublevà l'Exèrcit espanyol, i la venceren sense heroisme, gràcies a l'ajuda d'Hitler, de Mussolini i d'Oliveira Salazar. La revolta, ultra d'ésser paradoxal per la condició conservadora dels rebels, era injustificada, i, el que és pitjor, innecessària. Els pecats dels republicans si eren molts, no eren tants com es preté i sobretot aquests pecats podien tenir fàcil reparació per un simple canvi de política. Una Constitució prou liberal permetia totes les possibilitats d'aquesta mena; així, en 1933 les dretes guanyaren les eleccions i ocuparen el poder. El Front popular, blanc de les ires reaccionàries, vencedor en les eleccions del Gener de 1936, sis mesos després, en Juliol del mateix any, s'esqueia visiblement fent pressagiar una pròxima dissolució. Però els sublevats tenien pressa i empenyeren l'Exèrcit a l'acció, sense gaires esforços d'altra banda, perquè l'Exèrcit espanyol, seguint una predisposició històrica, està sempre disposat a «pronunciar-se», sense tenir en compte el seu deure ni deturar-se davant del deshonor del perjuri.

Si aquests fets són de tothom sabuts, ens permeten de concloure que la sublevació de 1936 contra la legalitat republicana, fou sense justificació suficient, comportà l'aplicació d'un remei pitjor cent vegades que la malaltia i contingué totes les agreujants que aprofundeixen encara la responsabilitat dels revoltats.

En la sèrie d'iniquitats del règim franquista, fou la primera la tergiversació de la realitat, feta d'una manera tan grollera, que, fora d'Alemanya, no té precedents en la història moderna. Amb una impudícia inqualificable, per una subversió canallesca de les coses, foren classificats com rebels aquells

que es mantingueren fidels al règim constitucional i lluitaren contra la rebel·lia dels altres. Sota aquesta qualificació legal s'ha afusellat, s'ha condemnat a tota l'escala de penes de privació de llibertat, s'han confiscat béns, s'han prodigat totes les penes accessòries, i s'ha obligat a viure en l'exili, a centenars de milers de ciutadans, contra els quals cap llei de llur país, i de tots els països, no contenia una sola ratlla que permetés acusar-los de rebel·lia i de sedició.

Lluny d'esdevenir tot això en la clandestinitat, esdevingué a la faç del món enter. I el món no se'n sentí pertorbat ni s'immutà, al menys el món oficial en la seva immensa majoria. Ara les successives claudicacions de la consciència universal, que hem anat coneixent, expliquen aquella passivitat oprobiosa. Calia que una nova guerra encengués flames purificadores i que el dolor provocat fos instrument de redempció, perquè l'opinió mundial comencés a rectificar.

Continuant l'exàmen de la legislació del règim falangista, haurem de referir-nos esquemàticament a les lleis més importants de repressió i als procediments de crueltat seguits contra els adversaris dels sublevats.

La primera d'aquestes disposicions és la llei de 9 de febrer de 1939, dita de responsabilitats polítiques. Tal devia ésser la torbació dels qui la redactaren que, en el preàmbul, presenten com una mena d'excusa: en el paràgraf segon diuen que «els propòsits d'aquesta llei i el seu desentrotllament li donen un caràcter que ultrapassa els conceptes estrictes d'una disposició penal encaixada dintre motllos ja caducats»; i més avall en el paràgraf quart afegeixen que «els actes i omissions que donen lloc a l'exigència de responsabilitats polítiques s'enumeren amb l'amplitud necessària perquè resultin compreses totes les actuacions que, a judici del Govern, són mereixedores de càstic. Aquesta extensió obligada de la matèria penal es compensa amb l'amplíssima latitud — el subratllat és nostre — que es concedeix per a fixar la mesura de les sancions», etc. Té raó que li sobra l'impudic legislador d'esverar-se, perquè l'article primer disposa no rés menys que això: «Es declara la responsabilitat política de les persones, tan jurídiques com físiques, que des del primer d'octubre de 1934 — continuem subratllant — i abans del 18 de juliol de 1936, contribuïren a crear o a agreujar la subversió de tot ordre de què es va fer víctima Espanya i d'aquelles altres que, a partir de la segona de les dites dates, s'hagin oposat o s'oposin al Moviment Nacional amb actes concrets o amb passivitat greu.» — Observi's de quina manera la generalitat dels conceptes emesos autoritza totes les arbitrarietats. — Entre les causes de responsabilitat a sancionar triem les següents que no necessiten de comentari: «c) haver figurat, en virtut d'inscripció efectuada abans del 18 de juliol de 1936, i mantinguda fins aquesta data, com afiliats dels partits, agrupacions, etc., que declara dissolts l'article segon; «e) haver-se significat públicament per la intensitat o l'eficàcia de la seva actuació en favor del Front popular o dels partits o agrupacions «prohibides»; «k) haver realitzat qualsevol acte encaminat a fomentar amb eficàcia la situació anàrquica en que es trobava Espanya i que feu indispensable el Moviment Nacional»; «n) haver sortit de la zona roja després del Moviment i estat a l'estranger més de dos mesos». Ja n'hi ha prou. Con es veu ni un sol ciutadà podia escapar-se a través d'aquesta xarxa inextricable; com es veu no en tenien prou de perseguir activitats polítiques a partir de la sublevació, sinó que retrogradaven la punició a 1934. Sort que després ja vindria el jutjador amb la seva «amplíssima latitud» a pre-

varicar abundantment i acceptar tota mena de recomanacions lucratives per a atenuar la llei, introduint així la nota de corrupció a les característiques més genuïnes de tots els sistemes dictatorials.

Però això són flors i violes al costat de l'Ordre de la Presidència de 25 de gener de 1940, dictant normes per a la unificació de penes, perquè mentre que en la llei abans ressenyada les penes a imposar eren d'estranyament del territori nacional, pecuniàries i d'inhabilitació, en la segona disposició es tractava de penes de mort i de privació de llibertat en totes les escales. Seguint la «curiosa» tècnica preceptiva del franquisme, aquesta Ordre és digne de figurar en una antologia de la illegalitat, com a veritable avortó que és de la crueltat del règim.

La disposició, que és molt extensa, classifica en sis grups els casos en què procedeix o no formular proposta de commutació de pena. Per a no fer-nos pesats enumerarem solament els més remarcables dels primer i segon grups.

En el primer es disposa que, els condemnats a mort amb circumstàncies especificades en els 17 casos que enumera, hauran d'ésser executats, entre aquests casos, citem: «**quart, els caps més destacats** de la revolució roja encara que no hagin estat Diputats ni membres del Govern o autoritats oficials»; «**vuitè, els instigadors** a l'assassinat encara que no exerceixin autoritat». En el grup segon que comprèn els condemnats a pena de reclusió perpètua a mort, els 16 casos que enumera no podran beneficiar de commutació de pena; entre aquests s'hi troben: «**segon, els caps i autoritats** que exercint comanament pogueren evitar assassinats, execucions o danys greus i no els evitaren o es congratularen d'ells»; «**vuitè, els generals, caps i oficials professionals** que per llurs antecedents i activitats anteriors a favor de la revolució roja (sic), foren l'ànima del moviment marxista», etc. En llegir tota aquesta literatura gratuïta i tràgica, venen rodaments de cap: quanta raó tenia Hamilton Fish quan deia que en els règims totalitaris el caprici és la sola norma d'obrar.

Algun dia aquest furor vessànic haurà de concretar-se en xifres i estadístiques, per a que l'opinió mundial conegui tantes atrocitats i se n'escruixi, ben segurs de que tindrà motiu de fer-ho fins després d'haver conegut el còmulo de monstruositats comeses pels alemanys en aquesta guerra. Almenys, en aquesta, la sevicia s'exerceix contra l'enemic, però a Espanya l'odi es vessa pel tarot gros damunt del compatriota. D'aquesta manera la llegenda negra d'Espanya, aquella que tant irrita la sensibilitat del fals patriotisme, ha pres proporcions tals que atenua la crueltat d'èpoques més reculades. Goya podria encara superar-se amb la pictòrica descripció d'escenes al·lucinants.

Si les lleis repressives que hem examinat són una befa a la moral i al dret, el tracte donat en les presons, camps de concentració i companyies de treball constitueix un insult a la caritat cristiana. Plens a seny, més que establiments penitenciaris o preventius, són magatzems de penals; el règim alimentari i l'higiènic són de fam i d'anti-civilització; s'imposen als detinguts, contra llur voluntat, pràctiques religioses i es premia o castiga segons les mostres externes de pietat; s'obliga a la població reclosa a cantar himnes en llaor dels seus butxins.

Quant al tracte moral que s'ha donat als adversaris del règim ha estat igualment abominable; d'ell, tots els que continuem a l'exili, n'hem sofert dolor i indignació. Amb la complicitat d'una opinió embaucada i claudicant ens han cobert d'injúries i blasmes; amb perfídia manifesta i deliberada ens han

qualificat a tots de roigs indistintament; han intentat marcar-nos el front amb l'estigma dels assassins i dels lladres; ens han negat la protecció a què té dret a l'estranger la condició de nacional; han permès, i fins encoratjat, la deportació a Alemanya de centenars de refugiats; no han consentit que ningú pogués tornar a casa com vençut, perquè han volgut que en tot cas s'hi tornés com culpable.

El compte a saldar és gros. Tenim dret a una **rehabilitació moral completa**; aquesta hem d'exigir-la fins a les arrels. Tindriem plena justificació si volguessin aplicar als enemics la llei del Talió, ull per ull i dent per dent, recolzant-nos no pas amb disposicions falsament jurídiques, ni amb jocs de frases sense sentit, sinó recolzant-nos en la llei estricta, i amb aquesta a les mans, aplicar, a una munió de miserables i de brètols, aquell article 238 del Codi de Justícia Militar, per tal que després d'haver fet vessar tanta sang injustament, fes ara vessar la sang dels veritables culpables.

Podem fer-ho? Es aquest el tercer aspecte de la qüestió que ens cal ara examinar.

* * *

La passió vindicativa és una passió pertorbadora i indesitjable. Empesa i dirigida per ella una massa d'opinió camina a salts i bots vers l'inconegut. Recordem el cas de la Revolució francesa: es començà portant a la guillotina als «ci-devant», i successivament muntaren la carreta tràgica, i pujaren al cadafalc els girondins, els dantonistes, per a no parar l'onada fatal fins a engolir el propi Incorruptible. Per tal de prevenir aquest perill, per tal de que la repressió no es desviï, produint mals més greus que els que es proposa evitar, cal que reuneixin tres condicions; ha d'ésser legal, possible i curta.

En dir legal volem significar que la repressió ha d'ésser regulada en la llei minuciosament i executada pel poder públic amb exclusivitat, com correspon a la seva funció d'administrar justícia i de tenir el monopoli de la coacció. La repressió ha d'ésser possible físicament, cosa difícil quan es tracta de reprimir moviments més amples que els propis d'un cop sediciós. Per fi la repressió ha d'ésser de curta durada, perquè res fadiga tant, res desmoralitza tant com la utilització del càstic com sistema; si la repressió és sagnant, pitjor encara, perquè res inspira tanta repulsió com la sang mateixa. L'experiència històrica ho demostra i el bon sentit ho confirma. Per això Hauser deia bé quan afirmava que no és possible crear una política damunt la irritació, fins quan aquesta és legítima.

La desviació que assenyàvem de les mesures depuratives, és un altre escull que cal evitar si no es vol que aquelles mesures tinguin un resultat contraproduent. La història ens demostra que s'han empalmat repressions de signe contrari, i que els períodes de terror, fins els espaiats en el temps, han estat de vegades conseqüència l'un de l'altre. Royer-Collard, qui en la matèria podia parlar amb remarcable autoritat, ens en donà una lliçó quan digué: «**No és pas el nombre de suplicis allò que salva els imperis.** L'art de governar els homes és més difícil i la glòria s'adquireix a més alt preu. Si som prudents i hàbils aviat haurem castigat a bastament; mai no ho haurem fet prou si no en som. Les confiscacions de béns són l'ànima i el nervi de les revolucions. Després d'haver confiscat hom condemna; més tard hom condemna per a confiscar. La ferocitat momentània es sacia, la cupiditat mai.»

Belles paraules que proposem avui com tema de meditació a tots els catalans sensibles. El principi, d'altra banda, és vell com els segles; Ciceró, en una frase que s'ha convertit en adagi, l'enuncià en

el conegut «*summum jus, summtum injuria*», perquè sabia quan fàcilment es cometien abusos per una aplicació massa rigorosa de la llei.

En conseqüència, la solució adequada de la funció penal en tals circumstàncies, pressuposa un dosatge equilibrat de severitat i tolerància, d'equitat estricta i de convenència patriòtica. La millor mesura serà aquella que essent equànim pugui ésser eficaç; que sigui liberal per a no ésser cruel; que éssent prou ferma per a no caure en la impunitat sigui prou dúctil per a ésser viable.

Ara bé: Catalunya, Espanya, són organismes totalment destremrats per una greu i llarga malaltia; la guerra civil allargassada per l'estultícia i l'eixarrement de cor dels vencedors. Com continuar el vessament de sang amb tota la seqüència d'estralls que comporta? Com fonamentar damunt d'una reproducció de la seva conducta, una política creadora d'un clima habitable, habitable primer i confortable després, per a tots els catalans, per a tots els espanyols? Perquè cal no oblidar que els dos contendents de la guerra civil estem obligats a conviure dintre un mateix territori i compartir la vida d'una societat comú, perquè uns i altres formem part d'una mateixa col·lectivitat política.

D'altra banda, sorgeix una qüestió de possibilitat física que condiciona l'abast de la solució adoptada. La guerra fratricida ha migpartit Espanya en dos grans camps, dreçats un contra l'altre; així s'ha pogut dir en veritat que la guerra civil era la lluita d'Espanya contra Espanya; és a dir, l'àrea de la hipotètica repressió s'hauria d'estendre a una porció tan nodrida de la població que pràcticament presentaria dificultats insuperables. Per fi, algun dia ha d'acabar aquesta política de persecució, d'odi i de malvestat, si no es vol corre el risc de posar en greu perill la supervivència de la comunitat entera.

Aleshores? Aleshores sense caure en una impunitat que seria pertorbadora per injusta, ens cal arbitrar una fórmula que s'ajusti el més possible a aquell dosatge de valors de què parlàvem, atents a no desservir causes més altes, nord dels nostres afanys, entre les quals hi ha l'imperi de la convivència i del civisme dintre de la llei, les estructures i els procediments. Si en l'altar d'aquest gran objectiu hi hem de sacrificar punts de vista parcials, si hi hem de sacrificar el personal esperit de vindicació, l'holocaust serà un merit i un honor l'haver-lo consentit voluntàriament, amb l'afegitò de la recompensa inefable que produeix sempre l'obrar amb magnimitat i altruisme. Goethe ja va dir que viure al grat de cadascú és propi del plebeu, puix que el noble aspira sempre a l'ordre i a la llei.

En resum: la fórmula a adoptar limitaria l'acció penal en allò que tingués d'irreparable i de sancions greus, però no lancaria el camí de l'acció judicial a ningú, per tal d'obtenir la reparació adequada dels drets violats. S'ajusta, demés, aquesta conducta a una condició que és el més alt títol d'honor dels republicans liberals; si de la nostra ideologia emana un profund sentit d'humanitarisme, ens repugna d'obrar amb la duresa o impietat amb que obren els nostres adversaris. Si per això som millors provem-ho en tot moment. Deixariem ara, en aquest moment culminant en què es destriaran els sentiments d'or dels sentiments de fang, d'honorar aquella gran prerrogativa? Ja que hem escrit el mot liberal, reforcem el nostre pensament, per a reconfort de tots els liberals, amb aquelles paraules de Walter Lippmann, gran mestre de neo-liberalisme, quan diu: La llei suprema és que l'home no té dret d'obrar arbitràriament envers els altres homes; el Liberalisme és tot el contrari de l'arbitrarietat.

Ha arribat el moment d'especificar aquella fórmula que considerem la més idequada per a resoldre el problema, seguint la trajectòria dels punts de vista que abans hem exposat. La fórmula és complexa degut a la naturalesa complexa de la qüestió; per a esquematitzar-la exposarem els aspectes més sobressortints que creiem haurien d'inspirar-la.

Caldria dirimir de cara a la història, la moral i el dret, el caràcter delictiu, l'error polític i la injúria als principis patriòtics de la sublevació de juliol de 1936. Aquest gran procés s'instruïria contra el Cap del Moviment sediciós, en aplicació estricta — fins la màxima pena — dels preceptes del Codi Penal i del Codi de Justícia militar. Aquest procés tendria a restablir el dret conculcat, liquidaria el període de vessània i subversió, fixaria la veritat històrica i absoldria políticament els fidels al règim legal republicà.

En un altre aspecte, s'hauria de deixar lliure curs a l'exercici de l'acció pública a favor de tots els ciutadans, per tal de perseguir, amb observància dels tràmits rituaris de la querrela criminal, els actes delictius comesos des de l'inici de la rebel·lia, que tinguin qualificació de delictes comuns en el Codi Penal ordinari. El Govern procuraria no deturar el lliure curs de la justícia, **fossin quins fossin els inculpats**, puix que ni raons partidistes, ni consideracions afectives o d'amistat poden interrompre el compliment d'una missió augusta, en tant que exemplaritzada, repara i purifica. Repetim una vegada més que si totes les malifetes són reprobables, ho són tant les que es cometen en nom del Cèsar, com aquelles que es cometen en nom de Déu.

Paral·lelament a l'exercici de l'acció penal pels ciutadans, el Ministeri Fiscal, d'ofici, hauria de perseguir i encausar procediment contra els autors, coneguts o inconeguts, d'aquells delictes que per la seva gravetat i notorietat són de domini públic. Per raons de principi no creiem que calguessin procediments especials ni jurisdiccions extraordinàries per a entendre en aquestes causes; ni raons de caràcter pràctic aconsellarien tampoc altres procediments i altres jurisdiccions que les ordinàries. Aquesta acció fiscal impediria que s'escapessin, per omissió, criminals notoris, o es donaria ocasió als inculpats innocents d'esvair falsetats o llegendes. D'aquesta manera es depurarien els fets de salvatgeria, reals o suposats, de la Plaça de Braus de Badajoz; les immolacions, reals o suposades, al pas del cadàver de José Antonio vers El Escorial; el sadisme, real o suposat, d'aquell sinistre tarlà que es diu Queipo de Llano.

De la mateixa manera que en casos excepcionals es suspenen les garanties constitucionals; de la mateixa manera que l'Estat en moments de perill envaeix atribucions que en temps normal seria inadmissible que ho fes, de la mateixa manera per tal de punir la política il·legal derivada de la sublevació de 1936, creiem que caldria prendre mesures encaminades a sancionar la culpable transgressió això més encara si en l'ordre penal tirem un vel sobre els delictes. La moral col·lectiva i la voluntat popular mereixen aquesta compensació.

A tal objectiu proposaríem d'exigir responsabilitats polítiques, mitjançant la **declaració d'indignitat nacional**, contra aquelles persones que per llur situació i activitats haguessin majorment contribuït a la revolta. Aquesta figura de responsabilitat ha estat aplicada per primera vegada a França per Decret de François de Menthon, ministre de Justícia del Govern provisional. Entendrien en aquestes declaracions uns Tribunals especials, que podrien constituir-se com les « Chambres civiques » que actual-

ment funcionen ací. En el nostre cas la sanció aplicable podria ésser la d'inhabilitació segons arbitri judicial, a tenor dels graus d'absoluta perpètua, absoluta temporal, especial perpètua o especial temporal, definits per l'article 32 i següents del Codi Penal; la pena d'inhabilitació comporta sempre la privació del dret de sufragi actiu i passiu. Per fi, creiem que hauria de fixar-se un termini de sis mesos per exemple, per a fer efectives aquestes responsabilitats. Tractant-se de militars d'alta graduació, s'hi podria afèixer la degradació si el manament hagués estat amb violació del jurament de fidelitat solemnement atorgat per l'interessat.

Caldria encara adoptar dues altres mesures complementàries. L'Exèrcit espanyol, més que el poble, es fa creditor d'aquella remarca de Madariaga quan diu que és un especialista de la guerra civil. S'imposaria com a sanció col·lectiva la supressió del dret de sufragi dels militars, complementant i aclarant així l'article primer de la llei electoral. Això independentment de les mesures pròpies per a acabar d'un cop per sempre amb el gran problema del militarisme espanyol. Però aquesta magna qüestió no es pas el nostre objectiu d'avui.

Per fi, s'imposaria una depuració administrativa, per un retorn pur i simple a les plantilles de funcionaris existents en 1936, data del transtorn provocat per la rebel·lia reaccionària. Es d'altra part primordial d'instaurar una política de gran sobrietat burocràtica, antídoto contra l'intervencionisme estatal indegut, garantia de llibertat ciutadana, element desgravador de les finances públiques i defensora de l'espontaneïtat social.

Amb una arquitectura semblant bastiríem la fórmula que ha de resoldre el problema de les responsabilitats. Ja sabem que ella desplaçarà a tots aquells que voldrien portar-ho tot a sang i foc. No importa; nosaltres exposem honradament allò que estimem just i més convenient als interessos públics; allò que creiem que hauríem de voler tots els ciutadans responsables. No volem pas caure en aquella ingenuïtat dels « Torquemades » polítics, que veuen tan sovint convertides en fum, per desmesurades i impracticables, llurs fúries jupiterines. Talleyrand ho confirma amb una gran frase quan diu que « tot allò que és excessiu és sempre insignificant ».

Més que satisfer venjances interessa a la Pàtria de practicar una tasca constructiva, per a cicatritzar les ferides obertes, alsapremar la moral col·lectiva, refer els estralls de tot ordre que han desfet la vida del país. Una labor imponent que sols la concòrdia i la pau civil poden emprendre amb possibilitats d'encert i d'eficàcia.

Renan té unes paraules famoses en les quals descriu el que és una nació; unes paraules que voldríem veure realitzades en el proper nou esdevenidor de la nostra Catalunya. Diu Renan: « Tenir unes glòries comunes en el passat; haver fet grans coses en comú, voler-les fer encara, heus ací la condició essencial per a ésser un poble. En el passat una herència de glòries i de dolors a compartir, en l'esdevenidor **un mateix programa a realitzar...** L'existència d'una nació és un plebiscit de cada dia ».

Amb un esperit semblant volem retornar a Catalunya, quan l'hora arribi. Per això quan els nostres ulls meravellats englobin el primer panorama de la pàtria retrobada, ens fem el propòsit d'abastar de Polivera més pròxima una branca, que alçarem per damunt del nostre cap com una bandera i un símbol.

J. de CAMPS I ARBOIX.

LES POSSIBILITATS CONSTITUCIONALS D'ESPANYA

Dels problemes polítics que es plantegen en la vida dels pobles, els que afecten la constitució política del país són evidentment de molt els més importants.

Determinar quins homes tenen el dret de manar els altres i de quina manera i en quin grau tenen dret a fer-ho en el lloc que ocupen, és el problema bàsic de la vida pública. Resolt aquest problema, totes les altres qüestions de política interior no són més que manifestacions del grau de vitalitat del cos social, i les solucions que se'ls doni sempre seran més o menys profitoses. Per contra si el que està en joc és el dret a legislar i a manar, les lluites polítiques tenen d'afectar profundament la vida del país.

Per a resoldre els problemes constitucionals que s'han plantejat a través de la història, s'han formulat moltes teories des del dret de conquesta fins al dret del poble com a única font de poder. Però en la pràctica sempre s'arriba a un mateix resultat. La constitució d'un país funciona normalment quan la forma d'accessió al poder és acceptada per la gran majoria de la massa nacional i les seves regles respectades pels homes dirigents.

Quan aquest fet es produeix, generalment és perquè la constitució política respon a la constitució social del país. Altrament dit : un cos social en la seva complexitat evoluciona per circumstàncies independents dels fets polítics i la bona constitució és aquella que té compte dels diversos elements que el componen i concedeix a cada un, en la vida de l'Estat, la importància que realment té en el cos social.

El cos social, en tant que massa, no té aspiracions polítiques concretes. El que vol és no sentir-se travat en les seves activitats diàries i en l'adopció de noves fórmules de vida, ni tampoc molestat en les seves habituds. Dues forces el mouen en la seva complexitat : l'evolució i la tradició. L'equilibri d'aquestes dues forces en fa un cos social sa, i una bona constitució política tendeix a mantenir aquest equilibri. Per contra si el desequilibri es produeix i es reflecteix en la política constitucional, es desferma un moviment de pèndol difícil de parar.

Crec que aquestes breus consideracions no són del tot desplaçades en tractar del problema polític espanyol, que és essencialment un problema constitucional des de fa 150 anys. Durant el segle XIX Espanya ha anat progressant : s'ha construït ponts, carreteres i ports ; la condició social de l'obrer ha augmentat ; s'ha protegit l'ensenyament, la indústria i el comerç. En fi : tots els problemes de la vida interior d'un poble s'han anat resolent, menys el problema bàsic, el problema constitucional o sigui saber qui té dret a manar i per què té el dret de fer-ho.

Espanya va trobar la seva màxima expressió nacional en el segle XVI, en una societat basada en dues grans forces : l'església i la noblesa, i en una força en formació, la burgesia de les ciutats. La constitució política en la qual aquestes forces es van trobar representades fou la monarquia absoluta de dret diví, que, malgrat el seu absolutisme, havia de tenir compte de la importància respectiva de cada força social i representar l'equilibri entre elles, així com devia tenir compte de la diversa formació dels pobles de la península. Les coses van començar a anar malament quan, en un moment en què la societat europea evolucionava prenent cada dia més importància la burgesia, a Espanya l'Estat tendia a recolzar exclusivament en les altres dues forces : l'església i la noblesa i a prescindir de la diversitat de pobles que el composaven. Poc a poc la separació entre la constitució política i les necessitats imperatives d'una societat que respongués a les noves concepcions europees es va anar fent més gran, fins que les guerres napoleòniques, esbandint una constitució fossilitzada, varen venir a plantejar el problema constitucional que avui el país encara sofreix.

Des de llavors no s'ha trobat la constitució política que fos l'expressió d'un cos social en el qual les dues grans forces, la tradició i l'evolució, havien perdut l'equilibri. La forma d'accessió al poder i la manera d'exercir-lo han estat sempre combatudes per una part del país i les regles constitucionals vulnerades àdhuc per aquells qui les havien establertes. El re-

sultat ha estat un segle de guerres civils que no ha acabat encara, agreujades pel desvetllament de nacionalismes interiors que tenien la mateixa font.

En l'evolució del cos social espanyol, Catalunya portava la davantera. Al marge de la constitució social i política d'Espanya representada per Castella, quan la crisi constitucional es va plantejar, el poble de Catalunya es va trobar molt més apte per a la vida tal com era concebuda en el segle XIX que el restant d'Espanya. No és doncs d'estranyar que la seva influència política es fes sentir cada dia més i que la diferenciació del cos social català del cos social del restant d'Espanya posés de relleu un nacionalisme que trobava plena justificació en la història de la formació dels pobles ibèrics a l'èdat mitjana.

Ara, al final de la guerra mundial, Espanya pot entrar en un nou període àlgid de la seva crisi constitucional. El problema actualment no és un problema exclusivament espanyol. El més alt nivell de cultura general, els nous mitjans de comunicació i de producció i les dues guerres que han devastat el continent han destruït els quadres de la societat europea i han tirat per terra totes les constitucions polítiques d'Europa, excepte l'anglesa, que és la més flexible i per tant la més adaptable a nous estats socials. La gran força dels EE. UU. és d'ésser el màxim exponent de les necessitats socials del segle XX, i la feblesa d'Europa, el desequilibri i la lluita entre les forces d'evolució i de tradició.

Però tornem a Espanya que és el que ens interessa en aquest moment. Dues concepcions constitucionals s'hi enfronten. D'un cantó els falangistes i els comunistes, que parteixen de la base d'una constitució oligàrquica amb el suport de la força. I de l'altre, els monàrquics i els republicans, que parteixen de la base d'una constitució que permeti col·laborar en la vida de l'Estat a amples sectors del cos social. En cada concepció constitucional les dues forces de tradició i evolució s'oposen.

Pel que venim de dir, no cal que insistim sobre la poca fé que puguem tenir en la primera de les dues concepcions constitucionals. Encara que tingui més arrels en el pensament polític espanyol, presuposen un menyspreu absolut de la diversitat del cos social, que és, al meu entendre, un dels elements essencials de la seva vida i del seu desenrotllament normal. Pel que respecta a Catalunya, és evident que aquest pensament constitucional no pot reconèixer la seva diversitat respecte als altres pobles d'Espanya.

Comunistes i falangistes representen el màxim moviment de pendol que a cada oscil·lació emporta un tros de vida ciutadana. Però dels dos, prescindint de preferències sentimentals, el que té més possibilitats a Espanya encara és el segon, perquè s'aguanta en forces que de moment tenen més importància dintre el cos social que les masses obreres, víctimes en definitiva de totes les concepcions oligàrquiques.

Si Espanya ha d'ésser un país habitable per a tots aquells que estimen la llibertat de pensament dintre una diversitat social no solament respectable sinó necessària, dues solucions es presenten: La República i la Monarquia constitucional. La primera representant la força d'evolució i la segona la de tradició. Totes dues són possibles, però cap de les dues viable si no tenen en compte la força contrària a la que representen.

Si podeu parlar amb algú recentment arribat d'Espanya, us dirà que tothom està cansat del règim actual. No obstant aquest règim s'aguanta. I si voleu aprofundir el que pensa l'home del carrer, prescindint de posicions partidistes, us adonareu tot seguit que regna una gran desorientació. I és que, si la gran majoria sent la nosa d'un règim com el del general Franco, tem, que si se'n desfà, serà per a caure, sota un altre color, en un règim que li farà tanta nosa com l'actual.

S'ha dit molt sovint que el poble espanyol té un caràcter negatiu. Però jo crec que el poble espanyol, com un altre poble qualsevol està molt lluny de tenir aquest esperit destructiu que se li atribueix. El que passa és que la massa nacional s'ha tingut de manifestar sovint sobre la qüestió constitucional i no precisament per culpa seva. La massa en tant que massa no pot ésser — per essència — un element executiu de la seva pròpia voluntat i necessita d'uns homes que tradueixin en actes el seu sentiment; per altra part, no pot expressar el seu voler més que d'una manera primària i deficient, afirmant o negant. El mecanisme és simple i és el de tots els pobles del món en enfrontar-se amb un problema de caràcter constitucional. Si un règim cau, és perquè és una nosa per a la vida del cos social, i és natural que la massa per a desfer-se'n depositi la seva confiança en els homes de tendència contrària als que vol enderrocar. El mal és que aquests homes han interpretat generalment el gest de la massa com una adhesió incondicional no ja a la tendència política que representen, sinó inclòs a la seva persona.

Actualment el poble espanyol es fa compte que el desfer-se del règim del general Franco no li assegurarà l'estabilitat que desitja, i, malgrat la nosa que li fa, el va tolerant com un mal menor. El dia que tingui la sensació que en treure-se'l de sobre serà per a crear condicions de vida millors, no hi haurà força coactiva que pugui impedir el canvi.

El poble espanyol no té, doncs, un esperit tan negatiu com se li suposa. El dia que es pronuncii, no serà tan sols per a negar la seva confiança a un règim que execra, sinó per a afirmar el seu dret a la vida en totes les seves manifestacions. I l'estabilitat d'un nou règim dependrà de la interpretació que els homes dirigents donaran a la manifestació del cos social i de la facilitat que sabran crear i

que podran trobar de formular unes regles de dret constitucional que permetin la més àmplia col·laboració dels elements que componen el país en la vida de l'Estat i que siguin respectades per tots els partits que representen les diverses tendències d'aquell.

La massa que cerca els homes que representin una garantia de llibertat es pronunciarà per la monarquia o per la República? Es difícil dir-ho. La monarquia és molt més fàcil d'instaurar perquè les forces que sostenen el general Franco sense sentir cap entusiasme pel règim falangista i de la defecció de les quals depèn un canvi de situació, tenen més simpaties pel nom de monarquia que pel de República. Però l'estabilitat d'una restauració seria molt difícil d'assegurar a menys que es produïssin fets difícils de preveure en aquests moments.

La creació d'un nou sentiment monàrquic a Espanya requeriria un rei d'una ampla visió política que sabés respectar la diversitat dels pobles ibèrics i que permetés a la massa republicana, sense excloure la socialista, de no sentir-se fora de la vida de l'Estat. I les dots polítiques d'un rei no serien suficients si els republicans — cas que aquest fet es produís — no sabessin renunciar a un nom pel contingut, és a dir, acceptar una constitució que permetés el lliure joc de les diverses tendències polítiques sota la presidència d'un rei. Sobre la formació d'aquest clima propici a la creació d'una monarquia estable no es pot ésser pas afirmatiu.

Quant a la República, no podem negar, malgrat que és el règim de la nostra preferència, les dificultats amb què toparà per a establir-se de nou a Espanya. La massa no en veu sinó els darrers temps en què, degut a circumstàncies de tots prou conegudes, les institucions republicanes no eren més que un nom. Desgraciadament, vulguem o no vulguem, la República s'ha transformat per a molts en una de les dues bandes de guerra civil que van desolar el país i té de passar un temps per a fer renéixer el sentiment de la possibilitat d'una República que sigui

l'expressió de la diversitat del cos social. Per a arribar-hi és necessari, per altra part, que els veritables republicans es donguin compte de la diferència entre una posició política enfront de problemes parcials, que permeten tots els exclusivismes, i una posició política enfront d'un problema constitucional que ha de tenir com a fi la col·laboració en la vida de l'Estat del més ample sector del cos social, pel qual motiu s'ha de prescindir de rancors i odis que la guerra civil hagi pogut crear.

No vull acabar aquestes ratlles sense referir-me a una creença bastant estesa: la possibilitat d'un canvi de règim per pressió de l'estranger. Es evident que el clima polític d'Europa pot influir a Espanya; però és un error enorme pensar que els de fora vindran a resoldre problemes que nosaltres mateixos som incapaços d'encarrilar. És un pensament estrany que data del començament de la guerra civil i que s'ha creat suposo, perquè és molt més fàcil deixar-se viure amb l'esperança que els altres faran el treball que ens és propi que no pas fer l'esforç d'adaptar-se a les realitats i reconstruir amb dolor el que un cop de bogeria va enderrocar. Però tots els qui esperin l'ajut incondicional de fora a un partit determinat van molt errats.

He volgut traçar en aquestes ratlles un quadre de les possibilitats constitucionals d'Espanya en el moment present, deixant de banda les meves pròpies simpaties. He intentat veure les coses tal com són i no com voldríem que fossin. No es pot negar que la situació actualment és molt confusa, però cada dia porta el seu afany i de tots plegats depèn crear noves possibilitats de solució del problema constitucional d'Espanya, que afecta tan profundament Catalunya. Molt hi pot contribuir el pensar que les regles de dret tenen d'ésser la conseqüència del voler del cos social en la seva totalitat i no les normes imperatives a les quals el cos social es té de sotmetre.

Victor HURTADO.

INFORMACIONS I COMENTARIS

NOTA PRELIMINAR SOBRE L'ECONOMIA ESPANYOLA

Hauríem volgut servir als nostres lectors informacions més actuals i comentaris més documentats sobre les realitats econòmiques, polítiques i socials del nostre país, que les informacions i comentaris que inauguren aquesta secció de QUADERNS. No costa, però, d'imaginar les dificultats amb què hem topat, motivades d'un cantó per la limitació de comunicacions i de l'altre, per la penúria extrema de mitjans d'informació seriosos, altres que els d'una propaganda banal.

Per a compensar en certa manera les falles que presenta el contingut d'aquesta secció — que procurarem suplir en números successius — hem pensat que hi havia interès a donar una idea de l'evolució econòmica del nostre país i de les seves perspectives. Això és tant més necessari, que la gent de dintre i de fora d'Espanya està sovint desorientada per l'imponent cor de lloances que formen la premsa i la radio espanyoles, i el cor de detractors, no menys imponent, que l'obligada clandestinitat o allunyament de l'oposició, alimenta de rumors igualment fantàstics.

Si volem reprendre un dia amb eficàcia el diàleg amb el país, és indispensable abans tocar de peus a terra i conèixer la realitat. El divorci entre les paraules i els fets, tant en el govern com en l'oposició, és un dels pitjors mals de la nostra època. Veure-hi clar, encara que sigui a costa d'abandonar il·lusions, ens sembla la tasca primordial i més urgent.

La vida ha imposat a casa nostra els seus drets, unes vegades contra nosaltres, però sempre sense nosaltres, i la primera i principal preocupació ha d'ésser mirar de saber què hi ha passat. Un bon diagnòstic és sempre a la base dels remeis encertats.

• • •

La República en 1936 no anava prou bé i en comptes d'ajudar a arreglar-la, l'espatllaren del tot al sublevar-ne l'exèrcit. Privada la República d'una possible normalitat, quedà tot el país sumit en un veritable caos. Aquell acte insensat provocà precisament els mals que volia evitar i no obstant això, el qualificaren de « movimiento salvador », segurament per a dissimular-ne l'error.

Un cop Espanya « salvada », la guerra mundial ha estat per a la política del General Franco tan providencial com un premi gros de la loteria. En efecte, aquella sola causa ha estat l'origen de tres circumstàncies favorables :

1a) — La guerra general ha enriquit Espanya en

activar i valoritzar les seves exportacions, al propi temps que l'obligava a limitar les importacions al mínim indispensable. Les xifres que donem més endavant sobre el comerç exterior es passen de tot comentari, i si podríem discutir-ne la forma, no podem regatejar-ne la importància.

2a) — La guerra ha fet més aparent encara aquest enriquiment als ulls de la gent, perquè mentre el nivell de la vida disminuïa arreu, millorava a Espanya, que partia d'un « standard » sense precedents de tan baix. També per l'empobriment relatiu de la majoria de les altres nacions, s'ha pogut redimir bona part del deute exterior, malgrat la depreciació de la pesseta.

3a) — La guerra afavorí i reforçà els postulats de la política falangista amb l'enlluernament que produïren en l'esperit de molts els èxits inicials d'Alemanya en la conducció de la guerra i en l'úsdefruit del seu botí, sota el principi de la intervenció i predomini del partit en tots els afers de l'Estat, i la intervenció i preeminència de l'Estat en totes les activitats del país.

Mentre durà el miratge que produí la piràmide d'aquest immens castell de cartes i la voga dels tòpics al seu ús (autarquia, economia dels grans espais, sindicalisme d'Estat, agonia de l'or, preu social, Bancs i lletres de treball, supressió de la lluita de classes, etc., etc.) semblà a molts encertada i fins providencial la política de Falange, tant més que — com hem dit abans — li tocà presidir un període d'enriquiment indiscutible. (1) mentre gairebé tots els altres països s'empobrien.

(1) El Ministre d'Hisenda espanyol, en el seu discurs del 2 de Desembre de 1943, declarà que disposaven de més de 1000 milions de pessetes en or físic i divises, que havien amortitzat deutes i obligacions exteriors per més de 2.000 milions de pessetes i que el balanç economico-financer d'Espanya respecte a l'exterior havia millorat en més de 4000 milions de pessetes en el curs dels tres darrers anys. Prescindint d'aquestes xifres, que caldria analitzar, altres fets hi ha tanmateix que confirmen la millora de la situació fins fa poc. Tals són per exemple : la baixa general de preus que culminà a mitjans de l'any 1943, especialment de les substàncies alimentàries ; la puja dels valors de renda fixa, en contrast amb la baixa de les accions, que fou la característica bursatil de l'any 1943 ; la cotització a què ha arribat fa alguns mesos la pesseta en relació a les divises lliures en el mercat clandestí de Barcelona (el dòlar paper a 9 1/2 ptes).

Informacions i Comentaris

El decor, però, ha canviat d'aleshores ençà, les perspectives són diferents, i si els mateixos actors continuen figurant al primer pla de la política del nostre país, sembla difícil que puguin adaptar-se al nou ambient i salvar la situació inquietant en la qual ells mateixos s'han col·locat per les seves faltes i els seus excessos.

La guerra no ha tocat encara al seu terme, que ja es parla de la crisi econòmica que s'inicia a Espanya (2). Les exportacions minven d'una manera alarmant. La sobtada interrupció del comerç amb Alemanya — el client de molt més important — resulta catastròfica i de substitució lenta i difícil perquè, menys deseparats, els altres països despenen amb més parsimònia. D'altra banda, les importacions han d'augmentar considerablement, perquè a les del consum normal s'hi han de sumar les extraordinàries per a cobrir dèficits accidentals, refer els stocks indispensables i atendre a necessitats cada dia més urgents que el conflicte mundial ha obligat a comprimir. Tot fa preveure, doncs, que la balança comercial ha de tornar a inclinar-se ràpidament en contra nostre.

Diuen que rarament s'administra bé el que s'obté sense esforç. Això passa sovint als qui treuen la rifa. Això ha passat al govern dels falangistes. Durant les vaques grasses de la paràbola bíblica, s'han iniciat a Espanya amb l'ajuda de l'Estat i el concurs d'Alemanya — la padrina del règim — plans ambiciosos d'ordre nacional sobre fabricació de combustibles i fibres artificials, metal·lúrgia de l'alumini, construccions aeronàutiques, etc.; s'han creat també indústries privades que difícilment podran viure sense un clima d'autarquia; s'han inflat els pressupostos de l'Estat sense dotar els serveis productors de riquesa; s'ha especulat molt amb immobles, cercant un refugi al diner, però sense impulsar poc ni molt la construcció. Resulta, doncs, que quan les vaques magres són a la vista, queden empantanegats aquells grans plans de l'« Instituto Nacional de Industria », que l'Estat haurà de liquidar amb pèrdua; nombroses indústries hauran de desaparèixer si no poden adaptar-se a les noves condicions; caldrà nodrir moltes obres d'interès general i estimular la construcció, fins per a reconstruir bona part dels desperfectes de la guerra civil, que no han estat reparats encara, i moltes obres públiques abandonades. Per a tot això es possible que calgui apel·lar a l'emprèstit exterior i la balança de pagaments, afectada ja per la comercial, tornarà a carregar-se en contra nostre.

Sempre les guerres quan comencen semblen simplificar els problemes, i únicament és quan s'acaben — a l'hora de passar comptes — que les coses semblen complicar-se. Tothom recorda les entrevistes sensacionals en les quals uns homes d'Estat, vestint uniformes llampants o jaqueta blanca de cambrer, parlaven amb eufòria i facilitat de la guerra llampant, els pactes d'acer, l'ordre nou o els espais vitals.

(2) Les informacions d'aquests darrers temps demostren, en efecte, que l'economia espanyola ja no tendeix vers la prosperitat sinó tot el contrari. Els preus interiors tornen a pujar i en alguns rams, com la construcció, d'una manera molt accentuada. La borsa es mostra nerviosa i inestable, amb baixa de la majoria de valors, excepte els estrangers, les cotitzacions dels quals puguen cada dia. Segons informacions recents, en el mercat clandestí de Barcelona — que és molt actiu malgrat la vigilància — el dòlar or ha passat de 47 a 55 ptes. en menys d'un mes i mig.

A Espanya es parlava d'Imperi — era la moda — com si tots els problemes interiors fossin resolts i únicament preocupés al govern la projecció de la nostra força a l'exterior. Avui la gent comença a adonar-se que no tan sols no era així, sinó que tots els vells problemes existeixen agreujats i n'hi ha de nous plantejats pels desencerts de l'actuació falangista. La hipertròfia militar, la intromissió eclesiàstica en la política i el desori social són més grans que mai. El tradicional i tràgic contrast de l'extrema misèria i l'extrema riquesa — que immortalitzaren Velazquez i Goya — no ha fet més que accentuar-se per a fer-se més revoltant i anticristià. La desproporció entre el cost de la vida i els guanys del treball ha allunyat la gent d'aquest i ha generalitzat la venalitat i l'especulació. Els problemes socials s'han dissimulat a base d'intervencions desordenades i sovint contraproductives, doblades de trucs tan innocents com el d'anomenar « productores » els obrers i « empresarios » els patrons. La màquina estatal s'ha centralitzat i complicat extraordinàriament. La reforma agrària està encara per fer i com en molts altres aspectes, les situacions de dret i de fet són sovint contradictòries, amb tots els inconvenients del provisional i l'arbitrari, que ara patrocinen i aprofiten els uns i ara els altres. Fins el problema sobre el qual el règim falangista ha treballat més, el de les responsabilitats polítiques del seu predecessor, està lluny d'ésser liquidat. Ha servit, això sí, per a multiplicar l'aparell policíac i augmentar-ne les facultats — que semblen resoldre-ho tot sense resoldre res — mentre dormen els processos a les Audiències o són objecte de fructuoses transaccions. Una vegada més a Espanya els processos de responsabilitat es tornaran a estalonar els uns als altres.

No pretenem pas que la impressió que anticipem en les ratlles anteriors, ni en algunes de les notes i comentaris que segueixen, engiponats amb les dades de què disposem, permetin formular ja des d'ara el diagnòstic segur del qual parlàvem en començar. Caldrà abans estudiar molts problemes concrets, però ens ha semblat útil de descòrrer la cortina del panorama de brillants aparences davant el qual es presenten les autoritats falangistes i prevenir al mateix temps els futurs successors de les enormes dificultats que presentarà l'herència que deixarà la situació actual perquè no se la compliquin a gratient.

Un personatge de Falange, en els bons temps d'aquesta i en ple deliri de grandeses, deia que el destí i la missió d'Espanya era com el d'una Alemanya llatina. No voldríem ara imitar-lo en un paral·lel igualment desorbitat per la passió partidista. Ni la nostra força expansiva és comparable a la dels alemanys ni afortunadament els nostres mals són tan greus com els d'ells.

Es fan ja visibles els primers símptomes de la crisi econòmica espanyola. Cal confiar, però, que les terribles lliçons de la guerra i la post-guerra civil no seran desaprovechades. El nostre país té recursos i vitalitat suficients per a resoldre els problemes que té plantejats de cara al món de demà. Espanya per fortuna seva pot viure un xic al marge de les crisis econòmiques mundials. Caldrà de totes maneres un gran seny als qui siguin cridats a liquidar i reparar els desastres de la política i l'administració falangista, perquè tot fa preveure que les condicions del camí cap a una normalitat seran molt difícils.

Ferran CUITO.

EL COMERÇ EXTERIOR D'ESPANYA

Donem a continuació les xifres globals del comerç exterior d'Espanya en els darrers anys. :

Anys	IMPORTACIONS		EXPORTACIONS		BALANCA COMERCIAL a diferència de valor entre l'exportació i la importació
	Quantitat en milions de tones	Valor en milions pts. or	Quantitat en milions de tones	Valor en milions pts. or	Valor en milions de pts. or
	1926	4,9	2153	7,7	1605
1927	6,0	2585	12,7	1895	- 690
1928	6,6	3005	11,4	2183	- 822
1931	4,8	1176	6,7	990	- 186
1932	5,1	976	5,8	742	- 234
1933	4,1	837	6,2	673	- 164
1934	4,9	855	6,6	613	- 242
1935	5,0	880	6,4	588	- 292
1940	2,9	620	2,8	394	- 226
1941	2,5	550	2,2	521	- 29
1942	2,0	610	2,3	631	+ 21

De l'examen de les dades anteriors es desprèn que :

En el primer període, les importacions i les exportacions creixen a un ritme diferent, en forma que els dèficits de la balança comercial espanyola són cada cop més grans.

En el segon període, o sigui el corresponent a la República, dintre d'un volum molt més reduït (1), les importacions i les exportacions decauen i els dèficits augmenten, però en quantia més reduïda i a un ritme també més lent.

Finalment, en el tercer i darrer període, dintre d'un volum de comerç exterior encara més reduït, mentre les importacions continuen a disminuir, les exportacions, per les imperioses necessitats dels països en guerra, presenten un fort increment i la balança comercial millora, fins a oferir superàvit l'any 1942.

Aquesta tendència s'ha accentuat durant l'any 1943, com ho demostren les dades corresponents al

(1) Aquesta reducció, que alguns de mala fe han imputat a la República, fou en realitat motivada per les restriccions imposades al comerç internacional amb motiu de la defensa respectiva de les divises devaluades. En efecte, la lliure esterlina fou amputada del 20 % del seu valor, el 21 de Setembre de 1931, i en poc temps s'accentuà la seva devaluació fins a 40 %. Després del « crash » de Wall-Street en Octubre de 1929, el 5 d'Abril de 1933, el Congrés Nordamericà acordava al President Roosevelt la facultat de reduir fins a 50 % el pes d'or del dòlar, i seguidament quedà reduït el valor d'aquest d'un 40 %. En menys de dos anys, 51 països sobre 64 devaluaven llur moneda (21 a Europa, 17 a Amèrica, 9 a Àsia i 4 entre Àfrica i Oceania). Immediatament foren imposades tota mena de traves i restriccions al comerç internacional i els contingents clearings, compensacions, etc., feren la seva aparició.

primer semestre, que esmentem a continuació, juntament amb les d'igual període de l'any anterior :

Semestres	IMPORTACIONS		EXPORTACIONS		BALANCA COMERCIAL
	quantitats en tones	valors en milers pts. or	quantitats en tones	valors en milers pts. or	valors en milers de pts. or
1 ^{er} semestre 1942	810.582	211.268	1.066.716	219.765	+ 8.497
1 ^{er} semestre 1943	886.551	358.818	943.116	412.195	+ 53.377

Hem d'observar que els resultats del primer semestre de cada any són generalment més favorables que els del segon, pel que respecte a Espanya, ja que una de les exportacions més considerables, la de la taronja, s'efectua obligadament durant els primers mesos de l'any. En les circumstàncies anormals d'ara, aquesta observació pot tenir menys importància, perquè altres exportacions, com per exemple el wolfram, que abans a penes si comptaven, tenen enorme importància. Sigui com sigui, cal suposar que els resultats de l'any 1943 hauran estat encara més favorables que els de 1942. (1).

Que passarà amb els resultats de l'any 1944 i successius? No costa de preveure. N'hi ha prou de passar la vista per les xifres oficials referents a les exportacions espanyoles classificades per països, que donem a continuació, per a comprendre l'abast de la crisi que ja s'ha iniciat.

Països de destinació	Exportacions espanyoles en milions de ptes. or	
	1941	1942
Alemanya	161,7	137,0
Itàlia	49,4	47,9
França	16,3	31,7
Noruega	2,1	3,0
Suïssa	17,9	44,2
Suècia	1,3	8,7
Gran Bretanya	40,1	71,9
Estats-Units	42,4	24,3
Argentina	5,0	10,4
Portugal	11,0	7,8
Altres països	173,8	240,8
Total	521,0	630,7

Suprimint el comerç amb els països de l'eix — que començava a dissimular-se a través dels països ocupats i els neutrals — i anul·lat el de contraban que naturalment no figura en les estadístiques, serà molt difícil de reemplaçar les entrades, el conjunt de les quals representava per a l'economia espanyola un ingrès importantíssim. Els aliats disposen de recursos propis i tenen ateses les necessitats bèl·liques, en forma que ja comencen a desmobilitzar algunes de les seves indústries de guerra, abans que aquesta acabi. No seran doncs aquests els clients fàcils que han estat els alemanys, ni ho seran tampoc els altres Estats empobrits pel conflicte.

(1) Creiem interessant d'observar però, que els saldos favorables de la balança comercial d'aquests anys han estat molt inferiors als de l'altra gran guerra. L'excedent de l'any 1918, fou per exemple, de 385 milions de pessetes or.

Informacions i Comentaris

Espanya veu disminuïdes les seves exportacions d'una manera alarmant, quan les necessitats interiors que comportaven normalment importacions considerables, i que han estat comprimides, hauran d'incrementar-se enormement per a dotar el país dels mitjans de transport i dels stocks i subministres indispensables a la marxa normal de la indústria i l'agricultura nacionals.

Els resultats favorables han estat obtinguts malgrat els desencerts del monopoli del comerç exterior per part de l'Estat. Els falangistes presenten el balanç del comerç exterior com un èxit del règim, però ningú deu estar-ne gaire convençut quan el propi Ministre d'Indústria i Comerç, en el seu darrer discurs deia : « Que los españoles mediten la situación en que nos encontrábamos y a dónde hemos llegado, que recuerden cuantos comentarios frívolos circularon y aprecien la tremenda generosidad del régimen que les ha permitido ganar dinero... » per a dir després com un liberal qualsevol « Soló el intercambio comercial en divisas libres podia haber satisfecho plenamente las necesidades del comercio ; desgraciadamente, cada vez se ha ido reduciendo más la llamada libertad de divisas... » per acabar confessant implícitament el fracàs, i prometent de reduir els intervencionismes de l'Estat a l'àmbit inevitable « pero con el pensamiento puesto — son paraules del Ministre que tothom subràllà — en que cesen tan pronto las circunstancias lo permitan. »

F. C.

✂ ✂ ✂

PRESSUPOSTOS DE L'ESTAT PER A 1944

El número 26 del « Boletín de las Cortes » publicà el projecte de llei de pressupostos de l'Estat que fou aprovat per a l'any econòmic de 1944. Les despeses es calculen en 10.330,26 milions de pessetes i els ingressos en 10.330,28 milions. S'autoritza també un pressupost extraordinari per 2.620,55 milions de pessetes.

Les xifres globals són les sigüents :

DESPESES	Milions de Ptes.
Obligacions generals de l'Estat :	
Departament del Cap d'Estat	2,9
Corts Espanyoles	12,3
Falange Espanyola Tradicionalista	163,8
Deute públic	1580,6
Classes passives	511,3
Tribunal de Comptes	2,1
Total	2273,2

Departaments ministerials :

Presidència	53,2
Ministeri d'Assumptes Exteriors	90,2
» de la Governació	1164,0
» de l'Exèrcit	1930,3
» de la Marina	341,0
» de l'Aire	432,3
» de la Justícia	295,4
» d'Indústria i Comerç	108,1
» d'Agricultura	85,8
» d'Educació Nacional	512,4
» d'Obres Públiques	818,6
» del Treball	156,0
» d'Hisenda	166,1
Contribució i Rendes Públiques	214,7
Participació de Corporacions i particulars en els ingressos de l'Estat	894,5
Acció d'Espanya al Marroc	581,5
Obligacions a extingir	212,4
Total	8056,8
Total general	10.330,2

Sentim no tenir encara a mà els detalls i antecedents que ens haurien de permetre de comentar aquest pressupost com es mereix. No obstant, salta a la vista que les forces de mar, terra i aire, junt amb les de Falange, absorbeixen prop de la tercera part del pressupost, sense comptar-hi les de policia, compreses en la partida del Ministeri de la Governació que ella sola suma 1164 milions. Afegint a les anteriors les altres despeses improductives, tals com el deute i classes passives, resulta que no arriben a dos cinquens del total pressupost les despeses destinades a la creació de riqueses.

Abundant en tal sentit farem observar, per exemple, que a benefici de les atencions del partit FET de les JONS es consigna una quantitat sensiblement el doble de la destinada a cobrir totes les necessitats i serveis del Ministeri d'Agricultura. En contrast amb aquest fet, no podem resistir la temptació de reproduir textualment alguns paràgrafs del discurs del « Caudillo », pronunciat pocs dies abans de l'aprovació dels esmentats pressupostos, en ocasió de la solemne clausura del Consell de Caps provincials de Falange. Diuen així :

« Por ser Espana eminentemente campesina, son los problemas rurales los que requieren una mayor urgencia ; ni las condiciones sanitarias de los burgos y caserios, ni los problemas de la ensenanza, del crédito, de las simientes y de las especies pecuarias estan debida y firmemente encauzados. Su estado moral, intelectual, sanitario o económico no puede ser ajeno a quienes están encargados de propulsar su mejora. »

« En los pueblos secularmente divididos por banderías, el regimen liberal ha ido extinguiendo la capacidad creadora de sus Municipios, apareciendo incapaces de realizar por sí solos, en la mayoría de los casos, cualquiera obra que requiera cooperaci6n, sacrificios o esfuerzos. Es

Informacions i Comentaris

necesaria la acci3n paternal del Governador, del Jefe provincial i de los Sindicatos, que les aporten la confiança, la direcci3n t3cnica y la tutela que antes torpemente usufructuaban en su exclusiu provecho, los viejos caciques. »

« Muchas veces, en mi peregrinaci3n por las carreteras de Espana, he encontrado a la ca3da de la tarde, esas largas caravanas de braceros de vuelta del trabajo hacia los poblados alejados muchos kil3metros, sintiendo el dolor de su fatiga i de contemplar a un pueblo tan lleno de virtudes y pr3digo de ingenios haber perdido de este modo, bajo el yugo liberal, el impulso de su capacidad funcional y creadora. »

« Hoy poseemos ya los Institutos naturales para redimir a tantos hombres de esta servidumbre : leyes sabias y expeditivas para la expropiaci3n e Institutos de Colonizaci3n y la Vivienda, que nos permitir3n elegir lugares para levantar nuevos pueblos y dotarlos de f3rtils tierras de cultivo. El Governador y Jefe provincial ha de ser el artista que saque las notas de este instrumento. »

« saneamiento de poblados, construcci3n de casas, embellecimiento de pobl3s, tra3das de aguas, fundaci3n de caserios, creaci3n de granjas y de regadios, multiplicaci3n de cajas, impuls3n del cr3dito. Obras grandiosas a que est3 llamada nuestra generaci3n, que no derrib3 un r3gimen por el simple gusto de substituir a sus miembros, sino para alumbrar a Espana hacia a una nueva vida ».

La citaci3n 3s llarga per3 expressiva.

El « yugo liberal » certament no resultava tan car al pa3s com el « yugo y las flechas ». Els dirigents d'aquell no tenien al menys l'impudor d'enganyar pagesos prometent resoldre tots els problemes del camp, i fins construir pobles nous i dotarlos de terres f3rtils, disminuint l'assignaci3n del Ministeri d'Agricultura amb relaci3n al total pressupost.

La pol3tica agr3ria del General Franco, segons dades oficials, ha donat com resultat que Espanya import3 l'any 1940 per 96 milions de pessetes or de blat, 20 milions de pessetes or de sucre i 11 milions de pessetes or d'arroç, en un pa3s que normalment no importava ni blat ni sucre i export3 durant la Rep3blica de 5 a 10 milions de pessetes or d'arroç, cada any, sense excepc3i3.

Com veuen doncs els nostres lectors, no tracta el « Caudillo », malgrat les seves paraules, de fer miracles per a eclipsar Sant Isidre, sin3 de suplantar els antics cacics, per altres nous de trinca, pagant l'Estat i pagant be, mentre l'agricultura peninsular sofreix un dels colapses m3s grans de la seva hist3ria i el poble espanyol est3 tan mal alimentat.

F. C.

ELS ANTERIORS PRESSUPOSTOS DE L'ESTAT

Extraiem d'una publicaci3n de car3cter oficial, l'« Anuario Estadistico de Espana », les seg3ents dades corresponents als anteriors pressupostos de l'Estat espanyol :

Anys	Ingressos	Despeses
	(En milions de pessetes)	
1900	914,3	856,4
1910	1181,4	1138,0
1915	1926,6	1963,4
1920/21	2817,7	2699,6
1925/26	3406,9	3616,1
1930	3851,8	3801,6
1931	3778,8	3968,0
1932	4546,2	4130,3
1933	4561,7	4422,4
1934	4573,2	4275,7
1935	4587,7	4690,0
1940	5378,3	5593,3
1941	6931,1	6318,2
1942	7869,7	7880,1
1943	9439,8	9456,4
1944	10330,2	10330,2 (estimades)
1944	2626,5	(Pressupost extraordinari)

En les xifres anteriors s'observa la parsimoni3 de la Rep3blica en l'establiment dels pressupostos de l'Estat (1) i els augments sense precedents dels del r3gim falangista.

Es l3gic que la depreciaci3 de la moneda nacional havia de comportar un augment en les xifres del pressupost, per3 els augments de la renda i la riquesa nacionals, segons les estimacions m3s optimistes d'elements afectes al r3gim, s3n molt lluny de permetre els increments que hi ha introdu3t la pol3tica franquista.

L'3nica ra3 que hauria pogut justificar els importants augments de refer3ncia, hauria estat la de dotar les partides del pressupost corresponents a serveis, l'objecte dels quals fos el foment de la riquesa. Desgraciadament, ha estat exactament el fet contrari el que s'ha produ3t, i, com s'indica en altres notes d'aquest n3mero, l'orientaci3 no pot 3sser m3s desastrosa.

F. C.

LA SUBVENCIO QUE COBRA FALANGE

Com continuaci3 dels punts de vista exposats en les notes anteriors, senyalem l'increment vertigin3s de la partida consignada expl3citament a favor de Falange, que supera en ritme l'augment de totes les altres partides.

Les dades oficials extretes dels pressupostos de l'Estat, que reprodu3m a continuaci3, no comprenen les quantitats que naturalment perceben per diversos conceptes: els membres i organitzacions del partit i les que perceben de les corporacions provincials i municipals, aix3 com de les entitats privades i particulars a t3tol de prebendes o donatius m3s o menys « voluntaris ».

(1) El pressupost m3s elevat dels esmentats corresponents al per3ode republic3, o sigui el de l'any 1935, fou a penes superior al de B3lgica pel mateix exercici i no arrib3 a un cinqu3 del valor del pressupost de l'Estat franc3s d'aquell any. Cal per3 tenir present la major riquesa d'aquestes nacions i el millor i major nombre de serveis que l'organitzaci3 estatal facilita als ciutadans.

Informacions i Comentaris

Anys	Quantitats consignades en els pressupostos de l'Estat a favor de la FET de les JONS
1940	9.785.000 Pessetes
1941	14.284.000 Pessetes
1942	141.490.000 Pessetes
1944	163.800.000 Pessetes

A la xifra de l'any 1944 han de sumar-se encara 10.000.000 de pessetes, que figuren també explícitament destinades al partit en el pressupost extraordinari, al qual alludim en una de les notes precedents.

A primera vista, les xifres anteriors poden sorprendre i alarmar la gent poc informada, perquè li poden fer creure que elles representen un creixement de Falange o dels mitjans de què aquesta disposa. La realitat és ben diferent. La progressió de les dites xifres ha d'interpretar-se com una disminució de les facultats de Falange. En efecte, al dir de les persones coneixedores a fons de la qüestió, les repetides xifres han d'estimar-se més aviat com tranquil·litzadores, perquè elles representen un mal menor, és a dir, un preu de rescat avantatjós que ha permès d'alleugerir cada vegada més la feixuga càrrega que pesava sobre el país.

Amb el pretext de salvar Espanya, la Falange se la menjava de viu en viu. El país convalescint de la guerra civil poc a poc reaccionà contra la voracitat del partit únic. Quan Serrano Suner fou ministre, Falange intentà regularitzar la situació de fet a base de crear una caixa oficial amb recursos propis i comptabilitat separada de la de l'Estat. L'enèrgica oposició del Ministre d'Hisenda feu fracassar el projecte i la incorporació esglaonada de les despeses del partit als pressupostos generals, fou la fórmula de transacció a la qual s'arribà, després de dur regateig. Reduir i localitzar la calamitat pública de les subscripcions i recaptés de Falange ha estat una tasca llarga i penosa que encara dura.

La Falange cobra de l'Estat gairebé tant com aquest despen en total per a fomentar i atendre el Comerç, la Indústria i l'Agricultura plegades, i més que l'import de totes les obres i serveis del Ministeri del Treball. La fórmula de l'Estat nacional sindicalista no és potser gaire original, però és sens dubte molt remuneradora per a les seves « jerarquias ».

En resum, les xifres esmentades donen tan sols una idea indirecta i parcial de la magnitud del tribut que Espanya ha pagat i continua pagant al seu vencedor.

F. C.

CIRCULACIO FIDUCIARIA ESPANYOLA

Anys	Bitllets en circulació en milions de pessetes	Dates balanços del Banc d'Espanya
1927	4.202	31 de Desembre
1928	4.377	"
1929	4.433	"
1930	4.724	"
1931	4.949	"
1932	4.834	"
1933	4.725	"
1934	4.711	"
1941	13.535	"
1942	15.738	"
1943	15.609	31 de Setembre
1944	16.582	

Una primera constatació salta a la vista de les xifres anteriors i és la moderació de la política republicana. Mentre el nombre de bitllets en circulació augmenta d'una manera ininterrompuda en els darrers anys de la Dictadura del General Primo de Rivera, no fa sinó decreixer en els quatre primers de la República.

L'altre fet marcant, és la inflació que acusen les xifres de la post-guerra civil. No tenim fins al moment present els elements de judici necessaris, però a formular una opinió raonada sobre l'augment que presenten aquestes, ni tampoc sobre el què és més important encara, les tendències d'aquesta inflació i els factors que la determinen. Podem afegir però que persisteix encara la tendència a la inflació i el balanç del Banc d'Espanya del 31 d'Octubre últim, acusa una circulació de bitllets de molt a prop de 17.000 milions de pessetes — exactament 16.962,4 milions — o sigui 380 milions d'augment en un mes.

Una afirmació podem anticipar i és que ben poc hi ha influït el natural increment de circulació de bitllets que es produï en l'Espanya republicana durant la guerra civil. Les disposicions adoptades pels governs franquistes ho evitaren des de bon principi a costa de nombroses injustícies.

Les principals disposicions a les quals ens referim són :

El Decret-Llei de 12 de Novembre de 1936 que « deslindò la comunidad monetaria nacional de la roja, evitando con ello que nuestra peseta se viera influida por las fatales consecuencias que la política económica del marxismo habria de ocasionar forzosamente. » (1)

Els nombrosos Decrets i Ordres com els del 1er Abril i 27 d'Agost de 1938 sobre el bescanvi de bitllets republicans de circulació anterior al 18 de Juliol de 1936, per bitllets franquistes i el bloqueig dels increments dels comptes corrents a partir d'aquesta data, que es trobaven radicats en les zones ocupades per les forces franquistes.

El Decret de 27 d'Agost 1938 que prohibeix de conservar els bitllets i signes fiduciàris de l'Espanya republicana i castiga la tenència d'aquests com un acte de contraban, amb aplicació de les penes consegüents.

L'Ordre de 19 d'Agost de 1940 relativa a les normes de desbloqueig d'increments dels comptes corrents dels Banes als quals alludeixen les disposicions anteriors.

Aquestes disposicions, entre altres que han estat promulgades sobre aquest particular, i la seva aplicació dràstica i poc equitable alliberaren al govern franquista de carregar amb la inflació corresponent al territori ocupat pels republicans, però no evitaren la que és produï en el seu propi domini i que revelen les darreres xifres del quadre que encapçala aquesta nota.

Un dia haurem de comentar amb l'atenció que es mereix tot el referent a l'anul·lació de la moneda republicana i a la inflació franquista.

F. C.

(1) Preambul del Decret de 27 Agost 1938 publicat pel govern falangista.

UN EXEMPLE D'ECONOMIA MAL DIRIGIDA

Com és sabut, la indústria del sucre de remolatxa nasqué durant el bloqueig continental dels temps de Bonaparte i s'implantà a Espanya a les darreries del segle passat, quan amb la pèrdua de Cuba i les altres colònies d'ultramar, es veié privada del sucre de canya que rebia d'aquelles procedències. Ràpidament la indústria sucraera nacional aconseguí satisfer les necessitats del mercat interior. La capacitat de les seves instal·lacions augmentà en tal forma que en els darrers anys anteriors al desgavell, les empreses es concertaren per a limitar la producció de les fàbriques tècnicament menys aptes o de cost de producció més elevat. Fins en tancaren algunes, per tal de reduir la sobreproducció i evitar així l'excés enviliment dels preus de venda del sucre.

L'Estat nacional-sindicalista, amb l'afany d'intervenir-ho tot, multiplicà en aquesta, com en les altres indústries, les intromissions de múltiples organismes. Fixà els preus de la remolatxa, del sucre i de tots els subproductes, controlà la contractació i la circulació d'uns i altres i limità en tots sentits la llibertat d'acció del comerç i la indústria. Nombroses modificacions, assaigs i reorganitzacions en les modalitats de la intervenció, en comptes de millorar els resultats d'aquesta indústria — que ja foren dolents des de bon principi — els convertiren en catàstrofics.

Segons manifestacions del Sr. Araoz, President de la « Sociedad General Azucarera de Espanya », en la darrera Junta general d'accionistes d'aquesta important empresa, la producció espanyola de sucre de totes menes corresponent a l'any 1943 ha estat — amb la sola excepció d'un any — la menor en tot el que va de segle.

De la revista « El Financiero » del 16 d'Octubre de l'any 1943, copiem les dades globals següents, que confirmen el que venim de dir :

Anys	Producció de sucre en milers de tones
1932	362,2
1935	314,6
1939	118,9
1940	149,3
1941	126,2
1942 (1)	—
1943	69,2

El desastre d'una economia mal dirigida es féu doncs cada dia més sensible a tothom. El repertori d'excuses i arguments, inventats en bona part per a dissimular el fracàs de la intervenció i les constants modificacions, acabà per esgotar-se. Poc a poc, fets inexplicables posaren en evidència que a pretext d'intervencions indispensables, s'efectuaven lucratives operacions contràries a l'interès general. Algunes societats sucraeres, per exemple, malgrat una pro-

(1) La producció de l'any 1942, que no figura en aquesta estadística, fou segurament molt petita perquè per a compensar en part el dèficit de la producció nacional, el Govern es veié obligat a importar aquell any més de 54.000 tones de sucre.

ducció irrisòria, repartien dividend als seus accionistes.

La situació es feu insostenible i sota la pressió de l'opinió, el Govern publicà, encara no fa un any, una ordre reglamentant la campanya remolatxera i sucraera de 1944/1945 a base de « llibertat absoluta » segons resa el preàmbul d'aquesta disposició. En realitat concedeix la llibertat de preus i de contractació de la remolatxa, la canya, les polpes, et sucre i l'alcohol i la intervenció resta limitada al visat de tots els contractes dels sucraeres pel Jurat Mixt, a l'efecte d'evitar els transports indeguts per ferrocarril de la remolatxa, com conseqüència de la llibertat de contractació. Els productes derivats del sucre continuaran sotmesos a les determinacions de la « Junta Superior de Precios », que fixarà els preus de taxa corresponents. També l'alcohol que necessita la Campsa i els Ministeris de Defensa estarà subjecte a determinació governamental. Finalment s'ha dit que el Ministeri d'Indústria i Comerç podrà autoritzar importacions de sucre si en a gu un moment creu oportú d'influenciar el mercat nacional d'aquest producte.

La impressió de totes les persones coneixedores del ram és que l'expressada renúncia a intervenir la indústria i el comerç d'aquests productes farà més que duplicar la producció. Alguns arriben a estimar la producció de sucre de la propera campanya en 200.000 tones, o sigui superior de molt a la millor de les campanyes intervingudes.

Per a resumir-nos, i sense entrar en les possibles immoralitats a què ha donat lloc el règim d'intervenció falangista, el resultat evident és que obligà durant anys a importar sucre per a atendre les necessitats més immediates i ha produït el contrasentit de convertir en importador un país com Espanya que disposava d'elements sobrants per a abastar-se a si mateix, precisament quan el tema de tots els discursos oficials i la motivació de quantioses despeses per part de l'Estat, tendien a fer creure que Falange organitzava l'autarquia espanyola. El fracàs del programa falangista, a la llum dels fets, no pot ésser doncs més esclatant.

F. C.

500 MILIONS DE PESSETES A L'AJUNTAMENT DE MADRID

En la darrera reunió, les actuals « Cortes » — mofa i befa d'una institució respectable, paròdia de cambra corporativa i dòcil instrument de l'oligarquia imperant a Espanya — han aprovat un projecte de « Bases de la Ordenación Urbana de Madrid ». El Govern ha donat immediatament categoria de llei al projecte, i d'acord amb aquest, ha concedit a l'Ajuntament de la capital una subvenció de 500 milions de pessetes que es faran efectives a raó de 25 milions de pessetes anuals en un lapse de vint anys. El Govern, a més de la subvenció, atorga la col·laboració dels serveis tècnics del Ministeri d'Obres Públiques per a la realització de les grandioses obres en projecte.

No eren prou, les quantioses sumes dels pressupostos ordinari i extraordinari de l'Estat, que es dedicaven ja abans d'ara a la construcció i ampliació de les oficines públiques madrilenyes, com resultat

del considerable augment de serveis públics, la creixent centralització d'aquest i la concentració i unificació d'activitats nacionals com la banca, els ferrocarrils, etc., que radiquen cada dia més funcions a la capital. Entre aquestes grans obres, ja en curs, esmentarem: les del Ministeri d'Obres Públiques, iniciades quan la República, que aixequen una immensa mola de granit que, per si sola, ha de constituir la gran plaça dels Ministeris; les de Relacions Exteriors, que incorporen tota una illa de cases a l'edifici que ja ocupava; les de Hisenda, que prolonguen el seu casal fins a la Porta del Sol; les del Exèrcit que han incorporat una nova planta al Palau de Bonavista; les del flamant Ministeri de l'Aire que costaran un grapat de milions per a construir un nou edifici en els solars de la que fou Presó Mòdel; les de Justícia que ha ampliat considerablement les seves instal·lacions; les del Institut Nacional de Previsió, que aixeca un enorme edifici social al carrer d'Alcalà, prop de la plaça de la Independència; les de reconstrucció del vell palau dels Consells; les del nou edifici destinat a Capitania General Militar del carrer de Bailen; les del Banc Mercantil i Industrial que acaba d'inaugurar-se; les de reforma i ampliació del Banc de Bilbao, etc., etc. A aquesta llarga llista afegirem que de fa pocs dies, per ordre de la Presidència, l'Administració de la Propietat i Contribució Territorial de la Hisenda Pública, ha transferit a la Falange, per a construir la seva casa central els edificis i terrenys de la caserna dita de Montanya, que usufructuava l'exèrcit.

Com no costa d'endevinar, tota aquesta activitat de la construcció oficial contrasta amb el marasme de la construcció privada i el Govern per mitjà de l'«Institut Nacional de la Vivienda» ha de parar a les necessitats més urgents d'allotjament, construint colònies de cases; com la nomenada «Moscardó» amb més de 1500 llars, entre altres en projecte.

Malgrat tot, la vitalitat dels catalans, segons les propies estadístiques falangistes, sense ajut oficial de cap mena, ni haver d'agrair res als administradors que li ha imposat el poder central, continua mantenint per a Barcelona, cap i casal de Catalunya, la categoria de primera ciutat de la Península i primera capital de tot el món llatí, després de París.

F. C.

✘ ✘ ✘

ELS ESPANYOLS DAVANT LA IMMINENCIA DE LLUR RETORN A LA PATRIA

De l'alliberament de França ençà els espanyols exiliats en aquest país s'han lliurat a una campanya política força intensa. Cada grup s'ha cregut en el deure de publicar un manifest, celebrar una Assemblea, organitzar els afiliats. Tothom ha aparegut allí on era, arborant el mateix ideari d'abans de la nostra guerra civil. Ni tan sols han mancat els que reclamen la vigència de les reformes econòmiques acordades sota la tremenda coacció del bel·licós conflicte.

D'aquesta actuació copiosa, en destriem, per considerar-los més importants, els actes de l'«Unión Nacional Española», les Juntes de Diputats a Corts i les gestions de Miguel Maura.

L'«Unión» ha celebrat una conferència a Tolosa que ha comportat moltes sessions i un gran míting actes tots ells molt concorreguts en els quals, en mig d'aclamacions, himnes i entusiasme, es pronuncien discursos apassionats.

D'aquesta frondositat oratòria és difícil extreure'n els acords presos, donat que no figuren enlloc en forma de conclusions precises i concretes. De la lectura de les recensions dels parlaments i de la carta de la famosa Junta Suprema, que sembla ésser el document bàsic de la doctrina d'aquest conglomerat, hom en dedueix que l'«Unión» no accepta el principi del retorn automàtic a la legalitat de la Constitució del 1931, ni per tant de l'Estatut català del 1932; que no reconeix autoritat a les Corts elegides el 1936, ni a la persona de Martínez Barrios com a President de la República, ni es suma a les apel·lacions per tal d'evitar les convulsions que poden acompanyar el canvi de règim, ni, en general, adopta cap dels punts que els altres espanyols sostenen en la mena de programa mínim més o menys explícit que tots han formulat com a primera condició per a tornar a la Pàtria. Al contrari, la Junta Suprema és elevada al rang de Govern provisional, s'exalta el guerriller i s'acorda la convocatòria en el seu dia dels ciutadans per a elegir ònes Constituents.

Dient que les dues Juntes de Diputats, celebrades l'una a Tolosa i l'altra a París, han pres unes decisions diametralment oposades a aquestes, haurem donat una idea del desacord existent entre els espanyols. Els Diputats acordaren per unanimitat expressar el desig que l'inevitable restabliment de la legalitat republicana i democràtica es realitzi sense noves perturbacions i demanaren a tots els espanyols, fidels a Espanya, que facilitin aquesta obra de pacificació dins l'ample marge de la Constitució republicana del 1931 i dels Estatuts que en dimanen, única legalitat existent com a expressió de la voluntat del poble espanyol. Declaren encara que la renovació pacífica i jurídica d'Espanya només pot efectuar-se per l'únic òrgan representatiu de la sobirania nacional, les Corts de 1936, en les quals deu inspirar-se el President interí de la República per a la formació del Govern provisional que restableixi a Espanya la justícia i la llibertat republicanes.

Com dèiem, dos mètodes, dos pensaments, potser diríem millor, dos temperaments. Els espanyols apareixen profundament dividits davant del llur problema màxim; l'enderrocament de la tirania franquista i l'organització del règim que immediatament l'ha de substituir.

Més recentment, l'ex-ministre de la República Miguel Maura ha realitzat un acte que ha provocat a Espanya i a l'estranger una certa ressonància, i, entre els refugiats un fortíssim interès. Aquest polític ha adreçat una comminació a Franco per tal que deixi el poder si es vol evitar que l'ineludible fi del règim produeixi una nova guerra civil. Hom suposa amb bon fonament que Maura, en llançar-se a aquesta agosarada empresa, té forts valors en certes cancelleries estrangeres i enteses dins de la plaça, es a dir, a Espanya mateix. Es per aquestes dues circumstàncies que hom ha concedit, des del primer moment, un ample marge de confiança a aquestes gestions.

Maura es proposa formar un Govern pont, republicà, per tal de pacificar el país, foragitar Falange i preparar, amb el menor temps possible, l'adveniment del Govern legal de la República, al qual lliuraria el Poder un cop aconseguit aquells objectius. Creient, com creuen molts espanyols, que el traspàs del règim actual a un altre estrictament

republicà i amb la vigència total de la Constitució, pot comportar greus trasbalsos que en l'interès suprem del país cal evitar; Maura es presta a la missió difícil i generalment poc agrada de fer un coixí entre mig, d'ésser la transició necessària.

Tots els partits, apreciats l'alt patriotisme d'un gest així, han donat llur encoratjament a Maura, que no ve a contrariar, ans pot facilitar, els desigs expressats pels diputats i compartits de tothom, amb l'excepció d'« Union Nacional » que expressament ha condemnat la temptativa, la sort de la qual no podem ni suposar quina serà en el moment d'escriure aquestes ratlles.

Com han rebut els cercles polítics espanyols l'acte de Maura? Ens és impossible de contestar aquesta pregunta, car el secret és ben guardat, àdhuc per a aquells que viuen enllà de la frontera. Però per certs comentaris, reunions i reaccions la notícia dels quals s'ha infiltrat fins ací, l'efecte ha estat enorme. Hom ha acusat el cop, com es sol dir.

El més interessant d'aquests efectes és el retorn a la solució monàrquica que semblava morta i enterrada. Hom en torna a parlar, en efecte, com una maniobra de certs falangistes que no veient possible el sosteniment de Franco, creuen haver trobat en ella la situació mitja que els republicans identifiquen en la de Maura. Hom diu que la Junta de Falange ha tractat d'aquesta qüestió i que s'ha votat una proposició favorable a la restauració monàrquica, amb vots contraris emesos pels falangistes purs.

Però el pretendent posà condicions, com les posa Maura. No vol acceptar el tron de mans de Franco, no vol viure sota la seva tutela, no vol la Regència, ni la Falange, ni la continuació de l'esperit del règim actual, ni res que no sigui la convivència i la pau entre els espanyols.

Que hi ha d'absolutament cert en tot això? Quina serà la solució provisòria o definitiva? Qui ho sap!

Ens sembla, però, que la tornada a la Monarquia ha guanyat punts i que deu ésser considerada amb més possibilitat que abans.

Si la temptativa de Maura fracassa, en aquest primer temps que sembla tocar a la fi, o en un segon o tercer temps, que cal esperar de la seva serietat, s'haurà perdut una gran ocasió, una més de les que ha desapropiat l'Espanya integrista, extremista i incapacitada d'acceptar les solucions mitges tolerants i humanes. Els homes de ver esperit liberal ho lamentarem profundament.

De totes maneres Franco porta plom a Pala i la seva fi no es llunyana. Potser no morirà d'aquesta investida; però no resistirà les altres que no poden deixar de venir. Qui sap si abans veurem com algunes nacions aliades trenquen les relacions diplomàtiques amb el seu Govern; qui sap si l'amenacen mesures encara més severes. Que, per la seva germanofília activa i contumaç és condemnat a mort, és cosa de la qual ningú poc o molt informat de com va el món, no pot dubtar-ne.

C. A.

ELECCIONS A ESPANYA

A Espanya han tingut lloc unes eleccions per a designar els representants dins dels Sindicats verticals. Curioses eleccions com anem a veure, elles són tanmateix una gran concessió a les exigències demo-

cràtiques del món vencedor, una gran afluirada en la ideologia que només fa un any era indiscutible i sòlida com de pedra picada.

El senyor Arrese, que és ministre de no sabem què i secretari general del « movimiento », ha tractat de definir en un llarg discurs l'abast d'aquestes singulars eleccions. El document, que llegim íntegrament en un diari espanyol, és una de les proves més eloqüents de la gratuïta pedanteria de l'Espanya de Franco, dins la qual s'amaga sovint, com en aquest cas, la buidor i la ignorància. Paraules, paraules... Cap al final, però, i després d'una divertida incursió històrica sobre l'aparició i evolució del « mando » a través de les edats, diu alguna cosa concreta sobre el valor de les eleccions, i aquesta cosa val la pena d'ésser retinguda. Heus-ne ací alguns fragments.

« Nuestro pueblo participará en las tareas del Estado ; pero no a través de las apasionadas fluctuaciones políticas, sino a través de las funciones familiares, sindicales y municipales, y pondremos a discusión los problemas de gobierno ; pero sólo aquellos que están al arbitrio de la voluntad, y no aquellos que están por encima o mas allá de la libre decisión humana. Lo que no queremos es caer en la insensatez de poner a discusión lo divino o lo humano, como si por ello dejara de haber verdades eternas... Muchos, influenciados todavía por la norma liberal creerán que en estas elecciones se va a decidir la aprobación o desaprobarción del régimen sindical-nacionalista. Nada de esto ; la permanencia de la Pátria no es cosa que nosotros podemos poner a discusión. Estamos plenamente convencidos que Espana no se salva más que por el camino falangista... »

Tenim, doncs, que el règim no pot discutir-se, perquè està més enllà de la lliure decisió humana, veritat eterna, cosa divina, de Deu. I amb això ja són disminuïdes aquestes eleccions a gairebé no res. Aquestes i les altres que el mateix parlament anuncia per a designar els municipis, dins de l'any 45, — hi seran a temps? — en les quals tampoc podrà discutir-se aquesta cosa sublim i consubstancial amb la Pàtria que és el règim de Franco.

No sabem amb exactitud el procediment de la votació, si lliure, universal i secreta, o bé ordenada i orquestrada des de les alçaries del Poder. Però sabem com s'ha fet la propaganda electoral, i això ens dona molta llum respecte a la sinceritat i espontaneïtat amb què s'han pogut expressar els electors. En tots hi actuava un sol orador. Qui era aquest orador? En uns, un tal Ribó i Vaquer, « delegado del Gobernador Civil y jefe provincial del Movimiento, camarada Correa Véglison »; en els altres, el mateix « camarada gobernador ».

No hi pot haver cap dubte que el règim ha triomfat amplament. Com podia ésser d'altra manera? Si ens diguessin que la candidatura oficial, que devia ésser també l'única, ha obtingut el cent per cent dels votants no ho estranyariem gens. Tot és possible amb electors així.

Tot amb tot, remarcuem que els ha calgut fer eleccions aquesta cosa vitanda de la vitanda Democràcia, que han hagut d'escarnir el que fan els pobles lliures. Esperem altres hipòcrites concessions, sempre si hi són a temps.

C. A.

UNES DECLARACIONS DEL GENERAL FRANCO

La premsa i les radios han parlat recentment amb molta extensió d'unes llargues declaracions del general Franco. Coneixem sobre aquestes declaracions els comentaris acerbs que hi han fet els diaris dels països aliats, especialment d'Anglaterra, en mots casos veritable repudi, àdhuc atac personal contra el seu cínic autor. Però els nostres lectors no en coneixen alguns aspectes que n'anem a traduir i comentar.

Les declaracions han estat fetes al director de l'Agència « United Press » d'Espanya, el qual sotmeté al « Caudillo » un qüestionari interessant i força intencionat. A la pregunta de « quina influència tenia la política interior d'Espanya sobre la seva política exterior i el veritable fi a que obeï la tramesa de la divisió blava al front rus, el dictador respongué :

« ...El règim intern d'Espanya no és obstacle a la seva col·laboració amb els pobles que dirigeixen la pau... El voler arranjar en detalls els afers interiors dels altres, seria el pitjor enemic de la tranquil·litat futura. Hi ha un marge d'originalitat i necessitat de cadascuna, que els altres han de respectar. L'interessant és que cada nació es presenti assistida d'un esperit de justícia propici a la conciliació i treball comú amb els altres pobles. Aquest és el cas d'Espanya... Institucions que en altres països produeixen excel·lents resultats, aquí, degut a peculiaritats del temperament espanyol, porten a tot el contrari. Formes aparentment moderades aplicades per homes de certa moderació, només serveixen per al desencadenament de totes les violències que escombren de seguida aquestes institucions i aquests homes mateixos... Avui el desordre pren un aspecte concret contrari a la propietat individual, a la llibertat dels homes i a la moral individual i familiar... La presència dels voluntaris espanyols de la divisió blava no implicà cap idea de conquesta ni passió contra cap país, sinó un propòsit eminentment anticomunista canalitzat en la tradició de les legions estrangeres. Quan el Govern espanyol conegué que la presència d'aquests voluntaris podia afectar les seves relacions amb aquells països aliats amb els quals sostenia relacions amistoses, prengué les mesures precises per tal que aquells voluntaris es reintegressin a la Pàtria ».

A remarcar la defensa humil·líssima que Franco fa del seu règim. Que lluny estan aquelles envestides contra la Democràcia i el Liberalisme de declaracions anteriors ! Ara tot això pot ésser bo per als altres ; però no per a Espanya, que és una mena d'excepció de tot el món i que necessita un règim especial, el que Franco ha inventat. A remarcar encara la bella palinòdia contada sobre el tema de la divisió blava. Però quant de temps necessita el pobre home per a assabentar-se que els « voluntaris » desagradaven als aliats ? Es dir, quants èxits bel·licosos d'aquests foren necessaris perquè copsés aquesta tan amarga certitud ?

El periodista nordamericà preguntà després « si el programa per a Espanya estava en la fase de la pacificació interior i si els refugiats polítics espanyols serien autoritzats a tornar a Espanya », Franco contestà :

« Una guerra interior és difícil de liquidar. Deixa entre altres mals l'existència de grups emigrats. La desgràcia dels qui es veuen forçats a abandonar llur país, commou sempre aquells que generosament els acullen ; però és impossible en la major part dels casos, prendre llurs paraules a la lletra. La dis-

tància i manca de veritable informació, l'amargura natural dels qui no han vençut i la passió, els porten sempre a no ésser justos en llurs judicis... Es, doncs, sempre perillós de creure el que les gents en situació tan especial diguin en referir-se als governants de països en què la sort política no els permet habitar... Moltes personalitats allunyades d'Espanya han tornat ja i alguns ocupen llocs preeminents, especialment els intel·lectuals. Es d'esperar que altres tornaran i podran viure com els altres espanyols, amb plenes garanties legals, sempre que respectin les lleis. Els agitadors professionals i permanents no podran tornar mentre no canviïn de conducta. »

Ja ho veieu ; després de prop de sis anys d'exili el Faraó espanyol només ens ofereix això, que és encara molt en comparança del que hauria promès abans que l'exèrcit soviètic no fos arribat a la frontera alemanya i els anglo-saxons desembarcat a França. Ho ofereix mentint. Car tots sabeu que els refugiats que vulguin reintegrar-se a llur pàtria corren el risc, si no ho fan clandestinament, d'anar a raure a la presó o davant del piquet d'execució, considerats com « agitadors professionals ». Però, així, i tot, quin canvi en el llenguatge ! Només fa un any haurien estat criminals de dret comú tots els qui no s'haguessin incorporat al paradís nacional-sindicalista. La por fa posar seny. No desconfiem, els aliats ajudant-hi, que ens arribi a trobar angelicals. Però ja no hi serà a temps.

Preguntat després el general si s'estava treballant en una Constitució, respongué :

« ...Qui conegui Espanya sap que hom la calumnia en suposar-la capaç de viure de la imitació de cap política estrangera. Es perfectament espanyol el seu sistema polític present. Sorprendrà a algú, però no a qui conegui el món hispano-americà, on experiències semblants han tingut i tenen lloc, l'afirmació de que Espanya és una veritable democràcia... democràcia orgànica on la suma de voluntats individuals es manifesta per camins distints dels assajats en els temps passats... Aquesta voluntat popular i les normes cristianes més pures constitueixen els fonaments de l'organització espanyola... Ara mateix acaba de votar la massa de treballadors per a designar llurs representants en organismes sindicals d'influència decisiva en l'economia... »

Quedem doncs, que Espanya és una « democràcia », una « democràcia orgànica », és a dir, d'un genre nou, feta especialment per a l'Espanya franquista ara de poc. No té res a veure, naturalment, amb el concepte gramatical o polític d'aquell mot, tal com el món el coneix, ni es rebaixa a assemblar-se a les de Suïssa, Estats Units o Anglaterra, que són les clàssiques. L'antecedent d'aquest singular règim del qual Franco i Falange tenen la patent cal cercar-lo en certes Repúbliques centre i sud-americanes, on grans demòcrates com Porfirio Diaz, Rojas, Castro, Francia o Garcia Moreno crearen, entre la sang i l'arbitrarietat, poders personals dels més abjectes que la història hagi conegut. Conformes.

Sobre el restabliment de la Monarquia versà l'altra qüestió que el sagaç repòrter posà a Franco.

« La Monarquia avui, contestà el dictador, no constitueix cap problema per als espanyols... Però quan hagi passat aquesta difícil etapa de la història i a la grandesa i al servei d'Espanya així convingui, serà aquell el moment en què pugui arribar-se a la seva instauració, per exclusiua voluntat dels espanyols. I dic instauració, per tractar-se d'una Monar-

Informacions i Comentaris

quia que, recollint l'essencial de la nostra tradició, constituïria una monarquia eminentment social, molt distinta de la que presidí els últims temps de la nostra decadència.»

Ja estan desnomats els monàrquics que ajudaren a Franco. Res de restauració. Si de cas, molt més tard, quan hagi passat «aquesta difícil etapa de la història», una «instauració» — vol dir això una altra dinastia? — d'una monarquia també especial que vingui a continuar les glòries del franquisme.

El periodista demanà després al general que li exposés el paper que Espanya ha de representar en l'acabament de la guerra i conclusió de la pau. L'interrogat digué :

«...Es indispensable que no torni a veure's en perill la pau del món. Per a això cal evitar una a una les causes que a través de la història produeixen aquestes catàstrofes. Per tant la lògica i el bé de la Humanitat exigeixen que prenguin part a l'elaboració del tractat de pau aquells que per haver romàs en ella demostrin amar-la i estar compenetrats amb els principis en què s'assenta. Els països neutrals tenen d'ésser oïts i atesos en tractar d'organitzar el món, per llur esforç i desapassionada comprensió del que és i no és just, del que el dret exigeix o prohibeix, de fins a quin punt la força pot arribar o cal que es deturi.»

Franco, paladí de la pau. Ni més ni menys. S'ha vist impudícia major? Es a propòsit d'aquesta part de les edificants declaracions que un diari anglès pronuncià el mot «impertinència». No sembla excessiu. El generalíssim pidola un lloc a la Conferència de la pau, pensant més que en aquesta, en la consolidació de la seva situació que aquella acceptació representaria. I parla del dret i la justícia, com si no fos un usurpador.

I per últim, el pinyol d'aquestes declaracions el constitueix l'afirmació que Espanya ha estat neutral en la guerra actual. Neutral per tal com no envai França al començament, ni atacà Gibraltar més tard. Aquestes dues accions no realitzades, aquesta simple observança del deure, són, segons el capdill, omissions meritòries que li han d'ésser premiades no res menys.

Tot això podria semblar-nos que no és una cosa seriosa, si no impliquéssim una terrible realitat de sang i vilipendi. La colossal tergiversació podria fer-nos riure, si ella no fos un dels drames més punyents, una de les injustícies més flagrants del nostre miserable temps. Però, amb tot, quin to mansoi i discret! On són el milió de baionetes i l'arrogància d'antany? Quin instructiu parangó podria fer-se entre el Franco d'ahir i el d'avui! Oh, Franco canviant i farsant, cruel com Torquemada, fals com Ferran VII, doble com Montero Rios, el de la seva raça!

C. A.

FRANCO-FALANGE CONTRA EL MUR

Bon grat mal grat, des del primer dia de la guerra civil, Franco i Falange més que un casament de conveniència recíproca, realitzaren una veritable unió hipostàtica. Des d'aleshores, amb més sort que mèrit, aquests nous germans siamesos han vingut trampejant la situació i han pogut mantenir-se en el poder des d'aviat farà sis anys.

Fins al 1943 les victòries militars nazis, els permetren d'aprofitar-se de valent, amb relativa tranquil·litat, i fer una digestió, també relativament fàcil, de

tot allò que devoraren amb gana voraç i inaudita. Després, en tombar el vent per a les armes agressores de l'Axe, començaren els mal-de-caps i l'atravesar-se la barca prop de les roques menaçants.

Els «hidalgos», perjurs d'ahir, es disposaren a comportar-se com uns vulgars rufians. Sense esperar que cantés el gall negaren tres vegades a llur «Senyor» quan refusaren d'acollir a Espanya els criminals de guerra. S'ajupiren vergonyosament a l'exigència de la Gran Bretanya de tancar les aixetes dels subministres de queviures i primeres matèries que rajaven a favor d'Alemanya. Fins acceptaren de tancar els centres d'agitació i espionatge hitlerians a Tànger. L'avi forc que els demanessin, estarien disposats a fer sense pudor ni rubor a les galtes. En llur fur intern es comprometerien a fer-ho tot, amb la reserva mental deshonestament de fer per sota mà tot el contrari del pacte que la paraula garantia. Tal és de gitanesc — i que els gitanos ens perdonin — el concepte que tenen de la dignitat i de la «hidalgua».

Franco-falange podran fer el sord als anatemes de Moscou; a la pedregada que cau, dia si l'altre també, sobre llur cap des de la premsa i la radio de Londres i d'Amèrica; al que diuen en tots els tons personalitats de la categoria i significació de Lord Templewood. Fins podran tractar desairosament l'actitud de Miguel Maura..

El que ja els serà més difícil és mostrar-se indiferents a allò que esdevingué no fa gaire en una sessió de la Cambra dels Comuns, de Londres, quan un portant-veu dels Foreign Office, des del banc del govern de Sa Majestat i amb l'aplaudiment unànim de la Cambra — i cal valorar totes les circumstàncies d'aquest imposant escenari — va assegurar que l'Espanya Franco-falangista no seria convidada a la Conferència de la Pau.

Això significa, ni més ni menys, l'absència d'Espanya de l'acte més transcendental de la història del món. Això significa que Espanya serà postergada al darrer rang del concert mundial de nacions, més avall que Albània, i, si fa no fa, al mateix nivell que Andorra.

Davant d'aquesta solemne declaració oficial per part del «leader» de les Nacions Unides, si en els franco-falangistes hi hagués una espurna d'aquell patriotisme amb el que ens han eixordat amb veus estridents i cursileria retòrica, si en ells hi hagués una espurna de patriotisme, repetim, els hauria faltat temps per a apartar-se del camí.

Perquè en realitat, sense retop ni subterfugi, aquella declaració els posa un dilema que té un ressò tremebund de sentència dantesca, i el dilema és aquest :

O es sacrifiquen ells, o sacrifiquen Espanya....

J. C. I A.

L'ESPANYA GERMANITZADA

Coneixent com coneixem allò que sigui un «imperial» doblat de falangista, no és difícil de vaticinar que per a fer el joc d'Alemanya l'«imperial» falangista està disposat a tots els jocs, des de la bravata més estúpida fins el més descarat mancament a la paraula donada. Estranya manera la seva de comportar-se amb dignitat.

Informacions i Comentaris

Sabiem per endavant que totes les concessions serien fetes en favor de l'Àxe, un xic, no gaire, per agraïment; molt, el tot si calia, per inclinació. Ja s'ha vist a Tànger i a Vigo; en la radio i en la premsa; en el subministre de queviures i de primeres matèries; a Canàries i a Algeciras. Sabiem i pressemtem la Gestapo mestressa arreu, i que l'anglofòbia, vessant-se sense aturador, portaria a assaltar els consulats britànics de València i Saragossa; que s'atemptaria contra la mateixa ambaixada a Madrid; que es pertorbarien les sessions de cinema que projectessin pel·lícules de propaganda aliada. Res suposàvem impossible en aquest ordre de coses i estàvem segurs de quedar-nos curts en les nostres suposicions.

Però no suposàvem que el testimoniatge definitiu vingués d'una personalitat de major excepció, d'una personalitat doblada d'anglès, triplicada d'ex-ambaixador i encara quadruplicada per la seva condició d'ex-simpatitzant de Franco; en una paraula de Samuel Hoare, nou Lord Templewood.

Pocs dies després d'haver dimitit el càrrec, el primer acte públic d'un home tant estirat com correcte, fou parlar en la Cambra dels Lords, de Londres. L'atac immediat i violent del polític britànic, és indiciari. És indiciari del grau d'empipament que l'ambaixador ha tingut que suportar durant cinc anys de mortificacions i d'insolències. Lord Templewood, malgrat la seva classe i condició, s'ha vessat en blasmes contra el règim espanyol i ha volgut que la Gran Bretanya, des dels escons parlamentaris, tingués un report autèntic sobre la calamitat que era l'Espanya de Franco i judiqués de la sensació de fàstic amb la que havia sortit d'aquell país deixat de la mà de Déu. La immediata conseqüència d'aquest estat d'esperit de l'home públic anglès, fou demanar que, en l'estructuració de la futura pau, no oblidessin d'establir com principi fonamental la necessitat de que s'assegurés un mínim de llibertats ciutadanes i de drets individuals en tots els pobles civilitzats. Per testimoniatge directe, Lord Templewood havia pogut constatar el grau de misèria moral d'un poble que, com l'espanyol, està actualment mancat de les més elementals condicions que fan la dignitat de la persona humana, i la seva consciència n'estava esborronada. Mai s'havia vist un atac i una condemna tan rotunda d'un ambaixador contra l'Estat amb el qual a la vigília encara estava en relació oficial.

Entre les coses sabrossísimes que digué Lord Templewood, hi ha les següents: Que Espanya sota el règim imperant s'havia germanitzat progressivament fins el punt que podia dir-se que era un país semi-ocupat per Alemanya. Que arreu privava la corrupció i l'odi, perdut tot valor moral, trista estela que segueix el pas de totes les dictatures. Que a Madrid tenia per veïns els de la Gestapo, els quals espiaven tots els seus moviments, fotografiaven als entrants i sortints de l'Ambaixada, tractaven de subornar els seus domèstics. Que havia vist com detenien homes i dones per a fer-los passar la frontera camí del turment o de la mort... On queda amb tot això la sobirania orgullosa i perdonavides de l'«Imperio»?

La flema anglesa no deturà la causticitat de l'il·lustre polític, ni la consideració personal, ni la ductilitat diplomàtica, ni la conveniència política l'impediren de desfogar, amb un «ex abundantia cordis» explosiu, tot el que portava al pap. Amb la catilnària de Lord Templewood les darreres filargesses de les frases malhaurades que Churchill pronuncià mesos enrera, es diluïen pels espais eteris sense

quedar-ne ni rastre. L'opinió anglesa sap ja a què atènyer-se definitivament sobre el què és i representa l'aprobí falangista per a Espanya i pel món enter.

La resposta del portantveu del Govern de S. M. als discursos de l'ex-ambaixador, fou significativa. Declarà que per a entendre de la proposició presentada era competent la conferència de Dumbarton Oaks, per tal de tenir-la en compte quan s'estructuri definitivament l'organització del món de la post-guerra.

Aquest discurs ha tret de pollaguera la premsa i la radio falangistes, qualificant-lo d'insolent i amb altres adjectius groixuts. Una manera com una altre de dissimular el despit amb la grolleria.

J. C. i A.

UN DISCURS DE Mr. CHURCHILL

Mister Winston Churchill, cap del Govern anglès ha pronunciat recentment a la Cambra dels Comuns un important discurs tractant dels conflictes grec, belga i italià, provocats per les topades entre els governs constituïts i les forces armades de la resistència, dites també d'alliberament. Més enllà del marc d'aquests problemes locals, el dit discurs és una definició i una interpretació de la Democràcia, tal com l'entén el «premier» anglès en aquesta moments crítics d'Europa i una posició ferma i rotunda davant les pretensions d'aquells partits armats, en ordre a l'establiment de la normalitat en els països acabats d'alliberar dels règims totalitaris. Concedim, per aquestes raons, un gran interès al parlament que pot aplicar-se avui a aquelles nacions i demà a Espanya. Com que d'aquest document no se n'ha tingut ací més que una referència insignificant més poden afectar-nos, sempre a títol informatiu i amb la major objectivitat. En les vigílies del nostre alliberament, quan els esdeveniments que han fet l'objecte del gran debat a la Cambra britànica poden produir-se a casa nostra, no pot ésser més que un bé conèixer el punt de mira de l'eminent home d'Estat, un dels tres «grans» de la guerra.

L'origen del debat fou una esmena presentada per alguns diputats laboristes al discurs de la Corona, «que no conté cap garantia de que les tropes britàniques no siguin emprades per a desarmar als «amics de la Democràcia, a Grècia i a altres països europeus, ni per a no suprimir els moviments populars que amb tant de valor han contribuït a la «derrota de l'enemic.» Fou defensada per Seymond Cooks, amb una violència i una llibertat de llenguatge que constitueixen el major mèrit del sistema parlamentari anglès, que permet, en plena guerra, dir les més àcides censures al Govern àdhuc presidit per un home d'un prestigi tan imponent com Churchill.

La resposta d'aquest fou enèrgica i a estones violenta. Heus-en-ací uns fragments:

«Qui són els amics de la Democràcia? Qui són els demòcrates? Per a mi és un demòcrata aquell home senzill, aquell home corrent, que treballa per tal de mantenir la família, que compleix els seus deures envers la Pàtria, que va a lluitar quan aquesta li ho demana i a votar en el moment propici per a dir el candidat que vol que el representi al Parlament. Aquests homes són al meu entendre,

els fonaments de la Democràcia, i insisteixo en aquest moment en el dret i el deure d'acudir a unes eleccions justes i lliures fetes per sufragi universal perquè elles són la vera manifestació de la Democràcia.

« Hi ha una altra Democràcia falsa que no te res a veure amb la Democràcia : és aquell règim que alguns anomenen així només perquè és de tendència esquerrista. Una Democràcia està formada per molts elements, per tots aquells que componen un país, i no solament pels d'esquerra, ni menys pels comunistes. No crec que una organització o partit tingui dret a dir-se demòcrata només perquè s'acosti a les formes més extremes de la revolució. No considero cap partit com representatiu de la Democràcia pel sol fet que es torni més agressiu a mesura que va éssent menys nombrós. El que menys s'assembla a la Democràcia és aquella llei per la qual colles de malfactors, armats amb enginys mortífers, penetren en les ciutats gregues i s'apoderen dels edificis públics i les delegacions de policia amb el fi d'imposar un règim totalitari, o amb el d'afusellar aquelles persones que professen idees contràries a aquell règim. »

« No llevem dignitat a la Democràcia creient que consisteix només en perseguir tots aquells que no pensin com nosaltres. Això és justament l'antitesi de la Democràcia. Aquesta no es basa en la violència i el terrorisme, sinó en la raó, en la llibertat, en el joc net i en el respecte als drets d'altri. La Democràcia no és una perduda del carrer que un home es fa seva perquè porta un fusell-metrallador. »

« Tinc, en principi, confiança en les masses de tots els pobles ; però vull tenir la seguretat que són aquests pobles els que imposin llur voluntat i no una partida de bandits que, per a fer-ho no tenen altra raó que la d'anar armats. Damunt d'aquesta basa caldra considerar tots els incidents que motiven aquesta discussió. En ésser alliberada una nació, ben sovint amb el preu de nostra sang, no està bé que aquells que han rebut armes de nosaltres, les utilitzen amb el fi d'amençar, per la violència i l'assassinat, els poders i les tradicions que algunes nacions volen continuar a desenvolupar i envers les quals una gran part del país, en aquest cas crec poder dir la majoria, sent un gran amor. »

« Si el que en l'esmentada esmena es diu « l'acció de la Democràcia » ha d'interpretar-se com un cop d'Estat minuciosament preparat i projectat per una colla d'assassins, o el domini tirànic d'uns quans malfactors que prenen el poder sense que mai un vot hagi estat emès al llur favor, aleshores això crec que tots estarem d'acord en qualificar-ho de burla. No pot consentir-se que aquells que en alguns casos contribueixen, de vegades valerosament, ho reconec, a la derrota de l'enemic, tingui per això el dret d'erigir-se en amos i governants. »

« Cal, certament, que els responsables de la guerra, els traïdors a la Pàtria i les persones que desitjaven i treballaven pel triomf dels alemanys, siguin boicotejats, menyspreats i en alguns casos jutjats i condemnats a mort. Però, això ha de fer-se amb tola justícia i garantia i amb jurats que siguin dignes d'aquesta missió i no triats entre els més acèrrims enemics. »

« El nostre objectiu envers Grècia, Bèlgica, Itàlia i les altres nacions que es troben en el mateix cas, consisteix a que totes elles siguin deslliurades de la potència armada d'Alemanya i que en condicions normals de tranquil·litat, puguin fruit del dret de vot lliure i universal per a decidir quin serà el Govern que regeixi llurs destins, amb exclusió d'un govern feixista, i amb indiferència total si és de dreta o esquerra. »

A continuació l'orador parlà extensament del cas de Bèlgica, aplicant-hi la mateixa doctrina, però insistint especialment a dir que en aquest país foren els nordamericans els que feren el mateix que el que els anglesos han fet a Grècia, secundats això sí, per ells. Després afegí :

« Seria molt dur per a Europa que després de sofrir la tirania alemanya es veiés degenerada i sotmesa a guerres civils brutals i anti-socials ; sinó s'implantés la Democràcia en aquell país pels quals lluiten els exèrcits anglès i nordamericà, d'acord amb la majoria d'aquests països. Si aquests elements creuen que són ells els que representen aquesta majoria, perquè no poden esperar les eleccions lliures, que es l'objectiu de la nostra política ?

Seguidament el cap britànic emprant arguments semblants, del cas d'Itàlia, explicant amb gran detall les raons per les quals repudiaven el comte Sforza, qui es comprometé formalment a realitzar una política que, un cop reintegrat al país, no feu, ans al contrari, dificultà i combaté. Tornant a Grècia, digué :

« Papandreu havia viscut tot aquest temps al país amb gran dignitat i sense haver perdut sa reputació en cap sentit. Restaurà l'ordre i el Govern, que és un Govern constitucional que només pot ésser foragitat pel vot del poble. Papandreu inclogué no gens menys que sis representants dels partits protestaris al seu Govern. No pocs membres de l'E. A. M. i comunistes s'havien instal·lat ja als llocs de comandament. Papandreu, que no és un home de dreta, sinó que és un social-demòcrata, posà la seva confiança en aquells sis cavallers. Però mentrestant aquells elements, valent-se dels mitjans que els llocs ocupats els donaven, planejaven una operació politico-militar que tenia com a objectiu la presa d'Atenes. »

« La E. L. L. A. S. és una organització composta de molts elements i no podem pas estigmatitzar-la en bloc. Però no podem deixar de dir que durant la guerra concedí més atenció a combatre, per exemple, l'organització patriòtica del coronel Zervas, d'esquerra, però no pas comunista, que no pas els propis alemanys. Durant dos anys aquell conglomerat es dedicà, sobre tot, a preparar-se per a prendre el poder quan en fos l'hora, realitzant crueltats i depredacions, especialment al camp, contra els seus adversaris. »

« El Govern grec, amb l'assentiment dels sis ministres representant les forces que ara protesten, preparà el desarmament general i la formació d'un exèrcit o guardia nacional de cinquanta mil homes, propòsit que es realitzà a tot arreu on l'E. L. L. A. S. no dominava ; però no allí on dominava aquesta. Al contrari, la gent de la E. L. L. A. S. i la E. A. M. marxaren contra el Govern legal i contra els mateixos anglesos alliberadors. »

El discurs de Mister Churchill acabà dient que Anglaterra persistiria fermament en aquesta política i demanant que la Cambra li ocoreds o retirés la confiança. Aquesta li fou donada per 279 contra 30.

A la sessió següent de la mateixa Cambra dels Comuns, Churchill fou preguntat per un diputat laborista si els dominis tenien sobre la qüestió el mateix punt de vista, a la qual pregunta aquell respongué afirmativament.

En efecte, poc després el general Smuts, sense dubte, l'home més important del Imperi, digué en unes declaracions molt sensacionals la frase següent, entre altres menys significatives : « Si no s'aconsegueix desarmar aquests exèrcits particulars veurem com l'injustícia, el caos, l'anarquia i la guerra civil, es van apoderant d'Europa en lloc de la pau que tots esperàvem. »

NOTES DE LA REDACCIO

QUADERNS saluda i desitja un bon Any nou :

A tots els catalans residents a Catalunya, i a tots els catalans escampats pel món. En especial als catalans estudiosos i de professió intel·lectual, als quals va principalment adreçada aquesta modesta obra d'unitat catalana. A tots demana l'atenció i la simpatia, i, encara més insistentment, l'activa col·laboració.

A les autoritats de França, i en especial les del Departament dels Pirineus Orientals, Celebra l'alliberació de la terra francesa, primer pas vers el seu redreçament, i fa vots per tal de què la gran Nació repregui ben aviat l'alt lloc que li ha escaigut en la Història.

A les publicacions catalanes a França.

A Josep Irla, president de dret de la Generalitat de Catalunya.

QUADERNS, en nom del GRUP D'ESTUDIS POLITICS, es fa un deure particular d'adreçar l'expressió de les seves millors simpaties al « Casal de Catalunya », aquesta entitat que des del primer dia de la seva naixença ha sabut aplegar tots els catalans residents a Perpinyà, i tots ells, per damunt d'allò que pogués separar-los, han coincidit en considerar el « Casal » com el fogar comú.

Al President de l'entitat Joan Alavedra, i a tots els membres de la Junta directiva del « Casal », amics benvolguts, els hi fem present el nostre agraïment, i ens plau declarar benemèrita llur gestió en els inicis de la vida de l'entitat, a la qual desitjem, amb la millor intenció que es suposa, una pròspera i curta existència.

Visa : C. M. I. Montpellier 1101 PO/E
Imp. SINTHE & Co, Perpignan

CONVOCATORIA

Es convoca als adherits al **Grup d'Estudis Polítics**, a la reunió que tindrà lloc en el local social del "Casal de Catalunya" el dissabte dia 20 de Gener, a les 3 de la tarda, per a exposar la gestió realitzada i determinar les ponències a discutir en reunions successives.

QUADERNS

REVISTA

del **Grup d'Estudis Polítics** és una publicació desinteressada, independent i oberta a totes les opinions al servei de Catalunya.

Contribuint a la seva difusió, ajudareu l'esforç que ella vol representar vers el restabliment de la normalitat del nostre país.